

Härmed förklarar jag mötet avslutat

En neoinstitutionell studie över strukturförändringen i Malmö
pastorat

I declare the meeting closed

A neo-institutional study of structural change in the parish of
Malmö

Sebastian Öhman

Sammanfattning

Denna kandidatuppsats ämnar studera de omfattande strukturella organisationsförändringarna och sammanslagningar i Lunds stift och särskilt Malmös pastorat i Sveriges kyrkan. Uppsatsen kommer att undersöka vilka institutionella logiker som legat bakom diskussionen som ledde till strukturförändringen och försöker visa huruvida strukturförändringen löste de beskrivna problemområdena. Uppsatsen visar att Svenska kyrkan beslutsprocess består av två institutionella kollektiva identiteter. Dessa identiteter har i Malmö pastorat lett till polemik och även en indirekt maktkamp till följd av den hierarkiska diskrepansen mellan de kollektiva identiteterna.

Den ackumulerade information som uppsatsen grundar sig på är baserad på textanalys av sammanträdesprotokoll, tillsammans med informationen samlad från akademiska böcker och artiklar. Dispositionen av denna uppsats innefattar ett inledande kapitel om läget i andra lutherska samfund, sedan ett teorikapitel, följt av ett kapitel som beskriver metoden som används i denna uppsats. Därefter följer resultatet av undersökningen, och avslutar med ett diskussionskapitel och uppsatsens slutsats.

Nyckelord

Sammanslagningar, neoinstitutionell teori, institutionella logiker, organisationsförändring, strukturförändring, Svenska kyrkan, organisationsstruktur och organisationsteori.

Abstract

In this bachelor thesis, we study the extensive structural reorganization and parish mergers in the diocese of Lund and mainly the parish of Malmo in the Church of Sweden. We will investigate which institutional logics has led to the problem debate that led to the merger and the thesis tries to show if the merger facilitated the areas described. The research found that the Church of Sweden's decision-making process constitutes of two institutional collective identities. This identity has in the parish of Malmo led to a polemic among them self and also to an indirect power struggle due to the hierarchical discrepancy between the collective identities.

The accumulated information which the thesis is based on comes from text analysis of meeting minutes, along with the information collected from academic books and articles. The outline of this report consists of an introductory chapter on the situation in other Lutheran denominations, then a theory chapter, followed by the chapter describing the method used in this thesis. Then follows the result of the research, eventually ending with a discussion chapter and the thesis conclusion.

Keywords

Mergers, neoinstitutional theory, institutional logic, organizational change, organizational restructuring, the Church of Sweden, organizational structure and organizational theory.

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
1.1	Bakgrund och problematisering.....	1
1.2	Svenska kyrkan - utan målbild, men gemensam självbild	2
1.2.1	Delat ansvar - Församling, ämbete och tjänst.....	3
1.2.2	Jag tror vi behöver träffa andra - Svenska kyrkans skilsmässa från staten.....	4
1.2.3	Centralstyrda autonoma lokalavdelningar - hur går det ihop?	4
1.3	Syfte.....	5
1.4	Frågeställning	6
1.5	Uppsatsens disposition.....	6
1.6	Författarens förförståelse	6
1.7	Avgränsning.....	6
2	Tidigare forskning – Sjukhus och kyrkor.....	8
2.1	Soki Choi och Karolinska universitetssjukhuset.....	8
2.2	Hur sammanslagningar ser ut i andra samfund.....	8
2.2.1	Lika barn leker bäst, och vi lekte likadant.....	8
2.2.2	Sammanslagningar i Kyrkor inom Borgågemenskapen	9
3	Om sammanslagningar, institutioner och institutionella logiker	13
3.1	Två plus två är lika med fem - sammanslagningsmatematik	13
3.1.1	Vad är en sammanslagning?	13
3.1.2	Motiv till sammanslagningar.....	14
3.2	När Logiken kom till byn	15
3.2.1	Neoinstitutionell teori.....	15
3.2.2	Institutionella logiker.....	16
3.2.3	Vad är en institutionell logik?	16
3.2.4	Hur logiker påverkar organisationer.....	17
4	Hur arbetet gick till - urval och metodval	18
4.1	Metodkritik	19
4.2	Empirisk kritik.....	19
4.3	Källkritik	20
4.4	Etiska överväganden	20
5	Sammanslagning i Svenska kyrkan sett ur tre olika nivåer	21
5.1	Nationell nivå - Kyrkomötet	21
5.2	Regional nivå - Stiftet	23
5.3	Lokal nivå – Pastoratet och dess församlingar	26
6	Diskussion.....	30
6.1	Pastoralteologi(k).....	30
6.2	Hur gick det efter strukturförändringen?.....	32
7	Slutsats	35
7.1	Förslag till vidare forskning.....	35
	Källor	36
	Referenser.....	40

Figurlista

Figur 1. Malmö kyrkliga samfällighet.....	25
Figur 2. Malmö pastorat	25
Figur 3. Sammanställning av årsredovisningar.....	29

Förord

För åtta år sedan satte jag, för första gången min fot i akademien. Det var vinter i Göteborg, och jag skulle bli doktor i GT-exegetik. Det viste jag, det var inget snack om den saken. Sedan kom livet emellan och nu, såhär åtta år senare, vet jag att jag inte ska bli doktor i GT-exegetik. Det är inget snack om den saken heller. Vad vet jag då? Egentligen ingenting mer än att denna uppsats förhoppningsvis leder till en examen i ledarskap och organisation om inte livet kommer emellan och vintern håller i sig.

Jag vill innan formalian tar över mitt mer personliga sätt att uttrycka mig, passa på att tacka några valda personer som gjort denna uppsats möjlig.

Jag vill tacka min fru Johanna Öhman och mina svärföräldrar Björn Axelsson och Ingar Haelquist som underlättat mitt uppsatsskrivande. Min handledare fil.dr. Anders Edvik som rättat in mig och uppsatsen i ledet för det akademiska organisationsforskningskollektivet. Tack till Malmö pastorats kansli som fått gå ner och leta i arkiven åt mig. Även blink till min bortgångne far som påstod att argumentation är den finaste formen av dialog.

Att ni ska ha tack, det är det inget snack om, så mycket vet jag i alla fall. Även fastän vintern håller i sig och livet kommer emellan.

1 Inledning

Svenska kyrkan är Sveriges största medlemsorganisation och en av landets största institutioner, men trots det står den ändå inför en problematisk framtid. I och med ett allt mer sekulariserat samhälle ökar kyrkliga utträden för varje år som går. Samtidigt fylls inte medlemsantalen på underifrån, dels på grund av samma anledning, och dels för att man automatiskt inte blir medlem i Svenska kyrkan när man föds, vilket man blev innan 1995. Sjunkande medlemsantal betyder minskade intäkter, och tomma kyrkor vilket kostar pengar att underhålla. Ekonomiska och administrativa problem ledde till att lokalavdelningar tillsammans började bilda komplicerade organisatoriska strukturer med varandra. För att råda bot på organisatoriska, administrativa samt de ekonomiska problem Svenska kyrkan stod inför började det högst beslutande organet, kyrkomötet, tala om organisationsförändring.

Svenska kyrkan har sedan 2000-talet genomgått omfattande organisationsförändringar i organisationens lokala avdelningar. Den 1 januari 2014 gjordes en av de största sammanslagningarna, av kyrkan kallad strukturförändring, inom Svenska kyrkan. Det tidigare Malmö kyrkliga samfällighet slogs ihop till Malmö pastorat. Detta inte utan intraorganisatoriska opinionsyttringar, som besvarats med kursdagar och löften om sammanslagningens positiva organisatoriska aspekter. Organisationsförändringen har dock inte varit smärtfri, vilket rikstäckande media slagit larm om. Sjukskrivningar, en utköpt chef samt ett komplicerat maktspel målades upp samtidigt som offentliga uttalanden från kyrkan lät: ”allt är under kontroll”. (Zangana, 2017, 22 juli)

Är allt verkligen under kontroll? Vilken diskussion ligger bakom beslutet att göra som andra organisationer i övriga sektorer, att gå samman för att effektivisera verksamheten och bli ekonomiskt bärkraftiga? Går denna retorik att applicera på Svenska kyrkan och har strukturförändringen i Malmö pastorat uppfyllt dessa förhoppningar?

1.1 Bakgrund och problematisering

Sammanslagningar har sedan slutet av 1800-talet varit ett välanvänt alternativ för företag i den privata sektorn. Att tillsammans gå ihop för att effektivisera sina organisationer och bli ekonomiskt bärstarka. (Lamoreaux, 1985) Detta trots att det rent statistiskt är betydligt fler företag som förlorar ekonomiskt på en sammanslagning än som genomför den med framgång (Cartwright & Schoenberg, 2006). Fenomenet sammanslagning går i vågor, men sedan 2000-talet har detta blivit en allt mer förekommande organisatorisk metod, inte bara i den privata sektorn utan i fler sektorer (Choi, 2011).

Soki Choi (2011) skrev en avhandling om tidigare Huddinge universitetssjukhus och Karolinska sjukhuset och deras problematiska sammanslagning till Karolinska universitetssjukhuset. I sin avhandling fann hon bland annat att två konkurrerande institutionella logiker, managerialism och professionalism låg till grund för både genomdrivandet av sammanslagningsbeslutet, samt bakom de konflikter som följde efter att sammanslagningen var ett faktum (ibid.). Bakgrunden till denna uppsats kommer från en tanke om man kan studera Svenska kyrkan, en organisation från en annan sektor, utifrån institutionella logiker och om man då skulle göra liknande upptäckter.

Det är dock problematiskt att studera Svenska kyrkan utifrån föreställningen att den styrs och opererar på samma sätt och villkor som andra organisationer. Faktum är att Svenska kyrkan är en väldigt svårdefinierad organisation, helt utan klarlagd målstyrning, med ett intrikat beslutssystem och ansvarsfördelning. Trots att Svenska kyrkan är Sveriges största medlemsorganisation liknar den ingen annan organisation i Sverige. (Hansson & Bothén, 2000) Bara av den anledningen gör det den oerhört intressant att studera. Det finns även en önskan att utreda strukturförändringen vilket har yttrats i kyrkomötet (2016).

Detta och bristen på organisationsteoretisk forskning på Svenska kyrkans organisation gör uppsatsen relevant för organisationsforskning och för organisationen i sig. Det finns omfattande organisationsforskning som undersöker sammanslagningar i den romersk-katolska kyrkan samt olika frikyrkliga samfund. Svenska kyrkan går inte att jämföras med dessa organisationer, dels för sin särställning i Sverige och dels för att det *är* en annan organisation, främst i avseende på styrning och ledning. Att undersöka Svenska kyrkan utifrån ett neoinstitutionellt perspektiv, som uppsatsen ämnar göra, gör den än mer relevant eftersom kyrkan är en av organisationsforskningens stora institutioner (Thornton & Ocasio, 2008).

1.2 Svenska kyrkan - utan målbild, men gemensam självbild

”Kyrkoherdens uppgifter är sådana, att han knappast kan jämföras med någon befattningshavare i den borgerliga kommunens tjänst”

Ragnar Edenman, Ecklesiastikminister 1957–1967 (Strandberg, 1974, s. 40).

Som tidigare beskrivet är Svenska kyrkan en svårdefinierad organisation, mycket eftersom den inte har ett klart mål såsom andra organisationer. Ikea, till exempel, säljer inredning vilket genomsyrar hela företaget från säljare till ekonom. Svenska kyrkans mål skiljer sig beroende på vem du frågar och i vilken del av organisationen personen du frågar verkar. Utöver detta har Svenska kyrkan tre

beslutssystem som löper parallellt med varandra: ett pastoralt, ett administrativt och ett politiskt. (Hansson & Bothén, 2000) Nedan följer en genomgång för vad Svenska kyrkan är och hur den styrs och är uppbyggd.

1.2.1 Delat ansvar - Församling, ämbete och tjänst

Svenska kyrkans minsta, men enligt den själv den primära enheten, är församlingen. Den grundläggande uppgiften för församlingen är att fira gudstjänst, undervisa samt att utöva diakoni och mission. Ansvaret för att kyrkans verksamhet bedrivs enligt kyrkoordningen ligger på församlingen som även den har ansvar för alla människor som befinner sig i församlingens byggnader och verksamheter. (Svenska kyrkan, 2017) Församlingen kan ses som en autonom lokalavdelning i den stora organisationen, samtidigt är den beroende av beslut som tas från det högst beslutande organet, kyrkomötet. Det finns således inte en svensk kyrka utan trossamfundet utgörs av många små organiska delar. (Kulturdepartementet, 1997)

Självbilden är ändå att Svenska kyrkan är en sammanhållen enhetlig folkkyrka (Svenska kyrkan, 2017). Församlingens organisationsstyrning kallar Svenska kyrkan själv för den dubbla ansvarslinjen. Det innebär att församlingens ledning utgörs dels av ett förtroendevalt kyrkoråd och dels av kyrkoherden. (Ekström, 2004) De förtroendevalda för att Svenska kyrkan är en demokratisk folkkyrka (Svenska kyrkan, 2017) och kyrkoherden på grund av dennes vigning och ämbete (Ekström, 2004).

Det är viktigt, i resonemang kring Svenska kyrkan och de som arbetar inom Svenska kyrkan, att hålla isär begreppen ämbete och tjänst. Själva ämbetet är det prästen, biskopen och diakonen får vid sina respektive vigningar. Det är ämbetet som ger prästen behörighet att predika, det vill säga vara den bibeluttolkande auktoriteten i församlingen. Under ämbetet ingår även uppdraget att förvalta sakramenten, vilket betyder att präst och biskop är de enda i församlingen som kan döpa människor och celebrera nattvard. Det ligger även på prästämbetet att ansvara för församlingen, att leda den och ha omsorg för den. Detta ämbete är ett livslångt uppdrag och är ålagd prästen även om denne inte innehar en prästtjänst, vilket är det administrativa sättet att se på en präst. (Svenska kyrkans centralstyrelse, 1999). Fram till uppsatsens diskussionsdel, när vi talar om pastorala uppdrag och handlingar är det prästens och diakonens ämbete som åsyftas.

1.2.2 Jag tror vi behöver träffa andra - Svenska kyrkans skilsmässa från staten

År 2000 gick Svenska kyrkan från att ha varit en statskyrka till att istället vara ett trossamfund. Svenska kyrkan bytte helt enkelt sektor i och med millennieskiftet, från den offentliga sektorn till den idéburna ideella. Vad det praktiskt innebar var att kyrkolagen, som tidigare reglerade kyrkans verksamhet, fick bytas ut mot en ny organisation med nya regler och stadgar. (Linde, 2010) Inför skilsmässan, vilket det sedan kommit att kallas för, blev det naturligt att omformulera och omvärdera sättet de ser på sin egna organisation.

År 1999, ett år innan skilsmässan, föreslog Andra kyrkolagsutskottet (Svenska kyrkan, 1999) att en ny kyrkoordning, kyrkans styrdokument, skulle införas och i den förändrades kyrkoherdens roll i församlingen. Tjänstemässigt, inte pastoralt. Det var nu inte självklart att kyrkoherden skulle vara chef för all personal i församlingen, inte heller för all verksamhet. Istället skulle kyrkoherden vara chef för församlingens pastorala och diakonala verksamhet.

Det blev istället kyrkorådet som skulle bestämma hur det som faller utanför den pastorala verksamheten skall organiseras, vilket medförde att för första gången är kyrkoherden underställd kyrkorådet. (ibid) I kyrkoordningen från år 2000 (Svenska kyrkan, 2000) ändrades även prästernas anställningsförhållanden. Tidigare var prästerna anställda av stiftet, och således var stiftet prästernas arbetsgivare, men i och med den nya kyrkoordningen är nu prästerna anställda av kyrkorådet. (ibid.) Detta kan verka trivialt med kommer i min studie få komplicerade konsekvenser.

1.2.3 Centralstyrda autonoma lokalavdelningar - hur går det ihop?

Svenska kyrkans ledning kan liknas vid civilsamhällets nivåer, en statlig, regional och en lokal nivå. Kyrkan styrs utifrån samma premisser, kyrkomötet, stiftet, och församlingarna. I den ordningen. Dock är församlingarna självstyrande och beslut tagna i församlingen berör inte kyrkomötet så länge församlingen håller sig inom ramarna för vad kyrkomötet beslutat. (Svenska kyrkan, 2017)

Kyrkomötet består av folkvalda politiker med representanter från nomineringsgrupper som kan spåras tillbaka till civilsamhällets politiska partier. Det finns även ledamöter som representanter politiskt obundna nomineringsgrupper, samt nomineringsgrupper som är direkt knutna till moderpartiet. (Svenska kyrkan, 2018) Denna instans tar beslut i frågor som är gemensamt för hela Svenska kyrkan. Kyrkoordningen innehåller vad som konstituerar en församling, samt vad som krävs av

förtroendevalda och vigda ämbetsbärare. Detta dokument regleras och utarbetas kontinuerligt av kyrkomötet (ibid.)

Svenskakyrkan är indelad i tretton regionala stift. Ett stift är en biskops geografiska tjänsteområde. Biskopens beslutsfattning är begränsad och kan utåt sett ses som symbolisk. Dennes ansvar innefattar rent pastorala tillsynsärenden. Beslutfattandet, å andra sidan, sköts av stiftsfullmäktige som även de utgörs av folkvalda politiker. Stiftsfullmäktige beslutar i ärenden som rör stiftet, det vill säga gemensamma ärenden för pastoraten i stiftet. (Svenska kyrkan, 2017)

Vad en församling är har uppsatsen redan gått igenom. Av den orsaken följer nu ytterligare begrepp vilka beskriver Svenska kyrkans organisationsstruktur.

Ett pastorat är kyrkoherdens geografiska tjänsteområde. Ett pastorat kunde tidigare utgöras av en eller flera församlingar. För närvarande innefattar ett pastorat alltid fler än en församling. I ett pastorat är kyrkorådet det styrande organet för församlingarna. Pastoratets församlingar ingår i respektive församlingsråd som agerar rådgivande till kyrkorådet, men besitter ingen beslutsrätt. Detta är även sant för Kyrkoherden som utgör rådgivande ledamot i kyrkorådet. Det sätt Malmö pastorat nu är inrättat är dock inte reglerat i kyrkoordningen, läsaren bör ha detta i åtanke vid vidare läsning. (Svenska kyrkan, 2017)

Utöver kyrkoråd finns det även en till instans kallad kyrkofullmäktige. Detta har i uppgift att välja kyrkoråd och det är till denna instans medlemmarna röstar i kyrkovalet på församlingsnivå. Kyrkofullmäktige har utöver detta budgetansvar, i tillsynsavsseende, men inte något verksamhetsansvar. (Svenska kyrkan, 2017)

För att förvirra ytterligare fanns det tidigare även en annan organisationsstruktur inom Svenska kyrkan. Detta kallades för kyrklig samfällighet och var en ekonomisk organisation i organisationen. Flera pastorat delade ekonomiavdelning och likvida medel för att tillsammans bli mer lönsamma. Medlen distribuerades ut till församlingarna enligt vissa bestämda kriterier. (Svenska kyrkan, 2000)

1.3 Syfte

Denna uppsats kommer ta sin ansats i neoinstitutionell teori för att för att på djupet undersöka strukturförändringen i Malmö pastorat och institutionen Svenska kyrkan i stort. Den avser även undersöka vilka institutionella logiker som legat bakom beslutet för strukturförändringen och om detta beslut underlättat de organisatoriska, administrativa samt ekonomiska problem Svenska kyrkan står inför.

1.4 Frågeställning

- Vilka institutionella logiker har legat bakom problemdiskussionen inför strukturförändringen?
- Har strukturförändringen i Malmö pastorat underlättat organisationen på lokal nivå?

1.5 Uppsatsens disposition

Detta inledande kapitel följs av en redogörelse för hur sammanslagningar bedrivs i andra lutherska samfund samt en kort summering av Suki Chojs avhandling av Karolinska universitetssjukhuset. Detta avlöses av uppsatsens teorikapitel. Därefter beskrivs undersökningens tillvägagångssätt, samt val av metod och metodkritik. Vidare följer en kronologisk skildring av strukturförändringen i Malmö pastorat från det att beslutet togs, fram till idag. Därefter försöker uppsatsen beskriva strukturförändringen i ljuset av vald teori för att sedan komma till uppsatsens slutsats.

1.6 Författarens förförståelse

Sedan 1987 har jag i och med mitt dop varit medlem i Svenska kyrkan. Mellan åren 2008–2010 hade jag en anställning i organisationen och fick på nära håll inblick i hur den styrdes och hur konflikter mellan kyrkoherde och kyrkoråd lätt kunde uppstå. 2010 knöts ytterligare band till organisationen efter som hälften av mitt hushåll får sitt uppehälle av organisationen i Lunds stift. Detta har givetvis bidragit till min förförståelse av situationen i Malmö pastorat då det diskuterats flitigt i mitt umgänge. Idag är jag inte aktiv medlem i Svenska Kyrkan, mer än att jag fortfarande fascinerats av hur den styrs och är uppbyggd.

1.7 Avgränsning

Uppsatsen ämnar undersöka vilka institutionella logiker som ligger bakom strukturförändringen i Svenska kyrkan och framförallt Malmö pastorat. Den ämnar inte undersöka den sekulariseringsprocess som historiskt har sin början i reformationen. Den berör inte uppsatsens syfte samt skulle medföra en allt för omfattande historiebrevning. Sekulariseringsprocessen kan vara intressant ur andra organisatoriska perspektiv, men ger inte ytterligare substans till uppsatsens slutsats. Därav denna avgränsning.

Uppsatsen avgränsar sig även från att belysa den del av Svenska kyrkan som berör begravningsverksamheten, vilket medför en förenkling av Malmö pastorats

Härmed förklarar jag mötet avslutat
- en neoinstitutionell studie över strukturförändringen i Malmö pastorat.

organisationsframställning. Ett stort fokus läggs på organisationens ämbetsbärande tjänsteutövare samt folkvalda politiker. Det finns fler roller och tjänster som verkar inom organisationen, men detta avgränsar sig även uppsatsen från att belysa.

2 Tidigare forskning – Sjukhus och kyrkor

I detta kapitel redogörs för Soki Chojs avhandling av Karolinska Universitetssjukhuset, samt hur sammanslagningar sett ut i samfund internationellt.

2.1 Soki Choi och Karolinska universitetssjukhuset

År 2004 bildades Karolinska universitetssjukhuset genom en sammanslagning av Huddinge universitetssjukhus och Karolinska sjukhuset. Denna sammanslagning skulle medföra en utgiftsminskning på sjuttio miljoner euro under åren 2004–2006 och beslutet för sammanslagningen föranleddes av en politisk-ekonomisk kris. (Choi, 2011) Utgiftsminskningen uppnåddes inte under dessa år och Chojs (ibid.) avhandling visade på att interna och externa konflikter mellan aktörer försvårade sammanslagningsarbetet avsevärt. Den övre sjukhusledningen förespråkade autokratiskt ledarskap. Kort förklarat betyder denna top-down approach att sjukhusledningen tar beslut som de anställda skall implementera. Detta tillvägagångssätt möttes av en intressekonflikt mellan två institutionella logiker, managerialism och professionalism, där managerialismen representerades av det politiska och administrativa området, och professionalism av det vetenskapliga och yrkesverksamma. (ibid.) Denna intressekonflikt mellan logiker är enligt Choi (ibid.) en av anledningarna till att sammanslagningen inte medförde till förbättring av den ekonomiska situationen; utgiftsminskningen uppnåddes inte. Choi (ibid.) menar att en förståelse och planering för dessa inneboende institutionella logiker bör beaktas för att framgångsrikt kunna genomföra stora organisationsförändringar.

2.2 Hur sammanslagningar ser ut i andra samfund

I detta avsnitt ämnar uppsatsen belysa sammanslagningsriktningar inom trossamfund som liknar Svenska kyrkan i styre och uppbyggnad. Detta för att ge en bredare förklaring av händelseförloppet i Sverige. Att visa på vad som händer internationellt ger en klarare bild och bekräftar samma verkningar inom Svenska kyrkan.

2.2.1 Lika barn leker bäst, och vi lekte likadant

Sedan reformationen, den senaste stora kyrkosplittningen, har trossamfund i Europa utvecklats på många olika håll. För att underlätta samtal och samarbete undertecknades 1992 en överenskommelse mellan statskyrkorna i bland annat Skandinavien, Baltikum och de brittiska öarna.

Överenskommelsen, som fick namnet Borgå efter staden där den undertecknades, innebär att de undertecknande kyrkorna erkänner varandras ämbeten och medlemmar som sina egna. (Tjørhom, 1994) Detta mötes främsta anledning var att dels skapa en konkret gemensam konsensus i det tidigare ekumeniska arbetet mellan anglikaner och lutheraner. Denna gemensamma konsensus skulle inte bara gälla kyrkans ledare utan alla medlemmar i de olika kyrkorna. Historiskt sätt har ekumenik på det sätt Borgågemenskapen kulminerade i, inte varit genomförbart på grund av olika kyrkliga styrsätt. (Tjørhom, 1994) Det hela grundar sig på den apostoliska successionen eller rättare sagt, avsaknaden av den. Den apostoliska successionen innebär att präster vigs av biskopar som i oavbrutet led kan härledas tillbaka till Jesus som enligt traditionen vigde aposteln Petrus till kyrkans första biskop. (Musser & Price, 1992) Denna succession ska enligt anglikanska kyrkan ha brutits av lutherska kyrkan, vilket har försvårat en enhetlig syn på kyrkorna trots deras övervägande gemensamma nämnare (Tjørhom, 1994). Borgågemenskapen ledde till att kyrkorna lade sina, för ej invigda, minimala skillnader åsido och skrev under ett dokument som möjliggör att unionens alla medlemmar betraktas som allas. En lutheran kan bli döpt och ta emot nattvard i anglikanska kyrkan och en anglikansk präst kan utan större byråkratiska svårigheter arbeta i Svenska kyrkan (ibid.).

Med denna passus ville jag belysa skillnaderna mellan samfund och samfund. Även om de till synes verkar vara samfund med liknande styre, har mindre egenheter i de olika kyrkorna förhindrat tidigare samarbete. Att studera hur sammanslagningar har sett ut i kyrkor utanför Borgågemenskapen gör inte denna uppsatsen något gott. Kyrkornas styre och uppbyggnad är för olika och anledningen till sammanslagningar grundar sig i problem som inte går att applicera på den evangeliska episkopala lutherska kyrkan i Sverige.

2.2.2 Sammanslagningar i Kyrkor inom Borgågemenskapen

Nedan följer en beskrivning av församlingssammanslagningar i olika kyrkor inom Borgågemenskapen. Forskning om detta ämne har varit mycket begränsad. För att kunna ge en så bred bild som möjligt, har jag varit tvungen att använda tidningsartiklar och fackpress. Till följd av detta faller information om situationen i de baltiska kyrkorna bort. Jag har då valt att lyfta fram den anglikanska kyrkan i Australien som är en dotterkyrka till Engelska kyrkan och en del av det brittiska samfundets kyrkogemenskap.

2.2.2.1 Norge

Norska kyrkan är en evangelisk luthersk statskyrka, dock tillsätter inte längre staten präster och biskopar, detta gör kyrkan själv. Styre och beslutsorganisation fungerar som i Sverige, en episkopal

kyrka men med folkvalda politiker, men till skillnad från Sverige ställer inte riksdagspartierna upp i kyrkovalen. (Ottenvang, 2009)

Norska kyrkan har högre medlemsantal än Svenska kyrkan och finansieras med statliga medel. Trots detta har kyrkan behövt göra församlingssammanslagningar av ekonomiska skäl. I storstadsområden har sammanslagningar gjorts för att effektivisera verksamheten. I resten av landet anser majoriteten av riksdagspartierna att det bör finnas en präst i varje församling, något som idag inte är en realitet då flera präster ansvarar för flera församlingar. Detta är något som ligger till grund för framtida sammanslagningar. (Thörnblad, 2017)

2.2.2.2 Danmark

Danska folkkyrkan är den kyrka i Norden som är minst lik sina grannländers. Trots att landet blivit mer sekulariserat har en brytning mellan stat och kyrka inte ägt rum som i Sverige. Detta även fast det finns politiska krafter i och utanför organisationen som jobbar för och önskar detta. En av anledningarna till denna önskan är bland annat för att kyrkan inte längre förenar hela befolkningen som den tidigare gjort. Det är idag inte självklart att en dansk medborgare är kristen. (Christoffersen, Modéer, & Andersen, 2011)

Denna diskussion är inte Danmark ensam om att ha, detsamma gäller för Norge (Ottenvang, 2009). Däremot ligger den största skillnaden i sättet kyrkan leds på. Den saknar ett rikstäckande ledningsorgan. Landet är uppdelat i tolv autonoma stift med en biskop och en regiondirektör som högsta ledande poster. (Wärn, 2007) I Danmark sker det inga sammanslagningar på samma sätt som i Sverige, detta förklaras genom att danska folkkyrkan inte är fri från staten utan har en särställning i samhället. Således är folkkyrkan rädd för en svensk utveckling, en statlig separation, eftersom det skulle innebära massutträde vilket i sin tur skulle leda till sämre ekonomi. (Christoffersen, 2010)

2.2.2.3 Finland

Den evangelisk lutherska kyrkan i Finland är det trossamfund i Borgågemenskapen som mest liknar Sverige och visar på liknande tendenser som i Svenska kyrkan (The Evangelical Lutheran Church of Finland, 2017). Från åren 2008 till 2015 har antalet församlingar minskat med tjugo procent (Balabeykina & Martynov, 2015). Samma procentuella minskning korrelerar med medlemsbortfallet i Espoo stift, Finlands yngsta stift, vilket har medfört både nedläggningar och sammanslagningar av församlingar (ibid). Samma sak gäller för de övriga stiftet i landet och bortfallen förklaras genom en

pågående sekulariseringstrend. Anledningen till sammanslagningarna i den evangelisk lutherska kyrkan i Finland har således ekonomiska skäl på grund av medlemsbortfall. (ibid.)

2.2.2.4 Storbritannien

Engelska kyrkan är Storbritanniens statskyrka. Till skillnad från de resterande kyrkor i Borgågemenskapen är denna kyrka inte luthersk utan anglikansk. Det skulle kunna ses som en hybridform mellan katolska och lutherska kyrkan. Detta eftersom den lägger vikt på katolska doktriner men har samtidigt genomgått en reformation, skilt sig från katolska kyrkan. (Church of England, 2017) Kyrkan är uppdelad i stift som leds av biskopar. Högsta beslutande organet är kyrkomötet, vilket utser präster och biskopar och tar beslut över kyrkan, men dessa beslut måste godkännas av parlamentet innan de kan verkställas. (ibid.)

Engelska kyrkan står idag inför många problem, vilket bland annat biskoparna av Canterbury och York varnat för (Bingham, 2015). Det är idag inte lika många präster som vigs jämfört med hur många som går och kommer att gå i pension. Fyrtio procent av prästkollegiet beräknas gå i pension under de närmsta tio åren. Besökarantalet har också halverats under de senaste fyrtio åren. Visserligen har de sjunkande besökarantalet och alarmismen om det inneburit att kollekt och donationer stigit, men om varken präster eller besökare börjar öka har engelska kyrkan snart ett stort finansiellt problem framför sig. Inte minst på grund av att de har många kyrkor, ibland tomma och oanvända, som de ansvarar för att bevara och upprätthålla. (ibid.)

På landsbygden är både sekulariseringen och avfolkningen, på grund av urbanisering, en av de stora anledningarna till varför etthundrafemton kyrkor stängts i Wales det senaste decenniet. En kyrka som på 1800-talet skulle täcka in en befolkning på tiotusen invånare med kyrkplikt har inte samma bärkraft när den tvåhundra år senare tjänar tretusen sekulariserade invånare. Detta har lösts genom församlingssammanslagningar. (BBC, 2017a)

I Skottland har besökarantalet minskat med femtiofyra procent sedan början av 1980-talet. Antalet församlingar har minskat med nästan tio procent under samma tidsspann. Det råder även prästbrist. En präst kan ha ansvar för flera kyrkor med varierande avstånd från varandra. Anledningen till denna minskning beror på att församlingsmedlemmar dör och inga nya fyller på underifrån. (BBC, 2017b)

Kyrkomötet och parlamentet har utfärdat en detaljerad plan, *pastoral scheme*, för hur sammanslagningar kan gå till och när istället församlingsnedläggningar kan vara en bättre idé (Parliament of England, 2011). Detta visar på att kyrkan och stat tagit detta på största allvar eftersom de strömlinjeformat hela processen. Däremot är det inte enbart pastorala, och ekonomiska problem som

föranleder sammanslagningar. Engelska kyrkans talesperson Arun Katarina ger i ett uttalande om kritiken på nedläggningar och sammanslagningar sin syn om att de snarare handlar om effektivisering. (BBC, 2002) Vad han och många med honom menar med effektivisering är inte lätt att få svar på men Engelska kyrkans stiftskommission kom 2010 med en rapport som i alla fall förklarar stiftskommissionens syn på effektivisering. I rapporten kommer förslag på att slå samman stift och när man skapat några storstift tänker man decentralisera maktfördelningen på mindre avdelningar med juniorbiskopar (junior i amerikansk affärsbemärkelse) i stället för en dyr. Pengar skulle på detta sättet sparas genom nedskärningar och sammanslagningar. I detta fall handlar effektiviseringen om att processinriktat identifiera och eliminera flaskhalsar och dubbelarbete. På detta sätt skulle Engelska kyrkan bli effektivare på att kunna tjäna de lokala församlingarna. (The Dioceses Commission, 2010)

2.2.2.5 Australien

I Australien är romersk-katolska kyrkan störst till medlemsantal, tätt följt av anglikanska kyrkan i Australien som är en autonom medlemskyrka till Engelska kyrkan (Bouma, 2006). Båda kyrkorna har redan upplevt och kommer att uppleva omfattande lokala organisatoriska sammanslagningar. Anledningen till denna omstrukturering beror även här på sjunkande medlemssiffror. Medlemmarna snittar en hög medelålder och anglikanska kyrkan i Australien har svårigheter med nyrekrytering av nya medlemmar.

På grund av sekulariseringen av samhället fylls det även här inte på underifrån. Katolska kyrkan har inte fullt så hög medelålder på grund av en ständig ström av immigrerande katoliker, däremot har båda kyrkorna samma problem med att täcka upp landet geografiskt med prästtjänster. Kyrkorna måste importera tjänster internationellt och det, tillsammans med sjunkande medlemssiffror, är anledningen till församlingssammanslagningar. (Douglas, 2009)

Bouma (2006) menar att inom tjugo år har de flesta förortskyrkorna lagts ner. Idag innebär den bristande tillströmningen av nyexaminerade präster i Australien att äldre präster nära pensionsåldern måste täcka upp större pastorala områden (Douglas, 2009). Båda kyrkorna anser att detta ej är hållbart och antingen lägger ner församlingar med lågt medlemsantal, eller slår ihop församlingar för att spara pengar på administrativa omkostnader. (Bouma, 2006; Douglas, 2009)

3 Om sammanslagningar, institutioner och institutionella logiker

Detta kapitel är ett rent teoriavsnitt och kommer behandla sammanslagningsteori samt neoinstitutionell forskning ur ett historiskt perspektiv, för att därefter landa i teorier om institutionella logiker.

3.1 Två plus två är lika med fem - sammanslagningsmatematik

Detta avsnitt studerar olika sorters sammanslagningar från ett historiskt och organisationsteoretiskt perspektiv. Hur det började, redogörelse för olika sorters sammanslagningar, vilka motiv som föranleder sammanslagningar, samt sammanslagningars påföljder.

3.1.1 Vad är en sammanslagning?

Sammanslagningar existerar idag inom alla sektorer, privat som offentlig (Choi, 2011) och nu även i den idéburna sektorn. Detta fenomen kan härledas tillbaka till slutet av 1800-talet då cirka tvåtusen företag inom tillverkningsindustrin valde att konsolidera till olika storföretag (Lamoreaux, 1985). Historien har visat att sammanslagningsfenomenet går i vågor, med perioder av hög sammanslagningsfrekvens respektive låg. 2000-talet har emellertid visat på en varaktig popularitet av sammanslagning inom företag i olika sektorer. (Choi, 2011)

Det går egentligen att prata om fyra olika sorters sammanslagningar vilket avgörs av de relationella skillnader eller likheter mellan de enheter som går ihop (Kitching, 1967).

- I horisontella sammanslagningar tillhör företagen samma industri eller fält, och tillhör samma roll i värdekedjan (Choi, 2011). En sådan sammanslagning skulle kunna vara mellan olika bensinstationsföretag som erbjuder tjänster till samma sorts kunder, har liknande leverantörer och tillhandahåller samma varor eller tjänster.
- I vertikala sammanslagningar tillhör företagen samma industri eller fält, men har olika roller inom värdekedjan (ibid.). Ett exempel på detta skulle vara om ett bokförlag och ett boktryckeri gick samman. Det ena företaget är leverantör åt det andra.
- I en koncentrisk sammanslagning leverera företagen som går ihop olika produkter men till samma kundbas, eller tvärt om, de levererar liknande produkter men till olika kunder (ibid.).

- Konglomerata sammanslagningar är sammanslagningar mellan företag som levererar olika tjänster och produkter till olika kundbaser (ibid.).

Svenska kyrkan implementerar således horisontell sammanslagning eftersom det är självstyrande lokalavdelningar inom samma organisation som går ihop till en stor självstyrande lokalavdelning.

3.1.2 Motiv till sammanslagningar

Forskning på sammanslagningar har inte hittat något enhetligt motiv till varför företag väljer att slå ihop. De vanligast förekommande anledningarna är att man med en sammanslagning skulle kunna uppnå en effekt som är större tillsammans än var för sig. (Choi, 2011)

För att förenkla detta incitament: Hamburgerkedjorna A och B upptar vardera tjugo procent av hamburgermarknaden, de resterande sextio procenten innehas av olika mindre företag. Med detta tankesätt menar A och B att om de går ihop kommer de att äga femtio procent utav marknaden istället för fyrtio sammanlagt, men var för sig. Varför företag gör denna *felaktiga* uträkning kan bero på tre orsaker.

- Den ekonomiska anledningen innebär att när två företag går ihop blir den samlade kostnaden för företaget mindre än om de skulle vara två olika företag. De sprider också på riskerna eftersom det nu är färre aktörer på marknaden. (Choi, 2011)
- Att det blir färre aktörer är också en egen anledning vilket syftar till att skapa en mer dominant marknadsställning och förhandlingsmöjligheterna blir då fler (ibid.).
- Operativa och administrativa anledningar, där effektiviteten i företaget skulle öka om man har gemensamma produktions- och inköpssystem brukar också komma på tal i dessa sammanhang (ibid.).

Detta ger dock en generaliserad bild av motiven för sammanslagningar. Sanning är att det egentligen finns många fler och anledningarna kan differentiera mellan olika aktörer. Däremot bygger många sammanslagningar på tanken om effektivisering, vilket kan vara förödande för företagen. (ibid.) Detta eftersom sammanslagningar har visat sig ha hög misslyckandegrad. Det är statistiskt lika stor chans att lyckas ekonomiskt som att överleva rysk roulette med hälften eller mer patroner i revolvertrumman. (Cartwright & Schoenberg, 2006).

3.2 När Logiken kom till byn

I detta avsnitt avser jag belysa hur organisationsforskning ser på institutioner och hur studien av dessa institutioner lett till nya teorier som ibland kan samspela och ibland kontradiktera varandra. Från institutioner och institutionalisering, till neoinstitutionell teori och isomorfism, till institutionella logiker.

3.2.1 Neoinstitutionell teori

Institutioner finns överallt där det finns människor. Det är det inom institutionen människor skapar sin sociala identitet. Man kan beskriva det som en grupp individer med likasinnade intressen och behov som valt att handla utifrån ett utarbetat mönster för att försvara sina intressen. Det är inläringen att handla utifrån dessa gemensamma koder som kallas för institutionalisering. (Meyer & Rowan, 1977)

På 1970-talet uppstod genom Meyer och Rowan (1977) ett nytt sätt att analysera institutioner på och de lade grunden för vad vi nu kallar för neoinstitutionell teori. De menade att organisationsförändring inte beror på konkurrens och viljan att effektivisera verksamheten, utan att organisationen fogar sig efter de institutionella krav omgivningen ställer. Denna omgivning innefattar organisatoriska fält, vilket är det institutionella sammanhang likartade organisationer verkar med varandra. Denna institutionella miljö dikterar vilka handlingsmönster som är normerande för de organisationer som verkar inom organisationsfältet. Således är organisationers handlingar, beslut och struktur ett resultat av fältet de verkar i och skapas inte intraorganisatoriskt. (ibid.)

DiMaggio och Powell (1983) utvidgade Meyer och Rowans (1977) teorier om varför organisationer inom samma fält liknar varandra. De myntade tre termer för isomorfism. Tvingande, mimetisk och normativ isomorfism. Dessa tre belyser på olika sätt organisatoriska maktkamper och omedvetna handlingar för att uppnå samma resultat som de organisatoriskt starka. (DiMaggio & Powell, 1983) Isomorfism är här de gemensamma handlingsmönstren organisationer inom samma fält agerar utifrån för att utåt sätt uppfattas som rationella och legitima. Ett avvikande från dessa mönster skulle leda till den motsatta uppfattningen. Detta medför att företag inom det institutionella organisatoriska fältet drar nytta av att likna varandra, vilket bör förklara varför homogenitet genomsyrar organisatorer inom samma fält. (ibid.)

3.2.2 Institutionella logiker

Som komplement, och inte sällan i motsättning, till isomorfism inom organisationsforskning finns ett begrepp som kallas för institutionella logiker. (Friedland & Alford 1991; Michael, 2007) Inom olika fält, till exempel företag inom samma marknadsekonomiska fält, kan förändring åt två markant skilda håll förekomma. Detta förklarar Michael (2007) med att det närmast rör sig om olika rationella logiker mellan olika aktörer som dikterar åt vilket håll förändringen sker. Intressant blir då att undersöka var dessa logiker kommer ifrån och hur de är strukturerade (ibid.).

Logikerna grundar sig i Alford och Friedlands (1991) sätt att beskriva förekomsten av kontradiktoriska metoder och övertygelser i olika samhällsliga institutioner; kapitalismen, byråkratin, kärnfamiljen, kristendomen, samt demokratin. Dessa fem duellerar med varandra genom olika uppfattningar och formar hur olika aktörer för sin politiska ståndpunkt (ibid.).

Kort förklarat kan man tänka sig två till synes liknande aktörer på tjänstemarknaden. Båda har en tanke på att starta upp liknande företag, men beroende på vilken kombination av de fem samhällsliga institutionerna de håller för mest sann, kommer detta påverka deras sätt att bedriva företag. Fokus har alltså flyttats från isomorfism och fält och har kommit att handla om olika institutionella logiker inom olika organisatoriska kontexter och vilken effekt dessa olika logiker har på företagsförändring. (Thornton & Ocasio, 2008) Dessa logiker skapar rationella beteenden och både individer och organisatoriska aktörer kan skapa och ändra institutionella logiker. (ibid.)

3.2.3 Vad är en institutionell logik?

Thornton och Ocasio (2008) menar att institutionella logiker är socialt konturerade historiska mönster av materiella sedvanor, värderingar, övertygelser, antaganden och regler. Dessa skapas av individer och reproduceras i deras materiella existens och upphåll. Det är så de organiserar sin tids och rumsuppfattning och det är dessa som ger mening åt deras sociala verklighet. (ibid.) Institutionella logiker definierar individen samtidigt som logiken också påverkar hennes val. Vad som går att utläsa ur denna förklaring är att institutionella logiker utgörs av tre konstanter – strukturella, normativa och symboliska konstanter. Inte tvångsmässiga, normativa och kognitiva konstanter som i till exempel isomorfism. (ibid.)

3.2.4 Hur logiker påverkar organisationer

Institutionella logiker kan identifiera kollektiva identiteter hos en institutionaliserad grupp inom en organisation. Denna kollektiva identitet är det kognitiva, emotionella och normativa bandet mellan medlemmarna, som den specifika gruppen upplever på grund av den delade statusen gruppmedlemmarna besitter. Individer samarbetar oftast med, och handlar innanför de normativa föreskrifter den institutionaliserade gruppen förehar. (Thornton & Ocasio, 2008)

Samtidigt skyddar individerna kollektivets intressen från andra kollektiva identiteter. Individer tillhör flera kollektiva identiteter, vilket utgörs utifrån kön, ras, yrkesgrupp, politisk tillhörighet, branschorganisationer och marknadskonkurrenter. När kollektiva identiteter institutionaliseras skapar de gemensamma institutionella logiker som blir normerande för gruppmedlemmarna. (ibid.)

Institutionella logiker fördelar sättet företag uppfattar och reagerar på interna och externa situationer. Logikerna ger organisationer och individer en regelbok som dikterar vilka problem de väljer att delta i, vilka metoder som övervägs och vilka lösningar som korrelerar med bestämda situationer. På samma sätt som de stora institutionerna (kyrkan, kärnfamiljen, kapitalismen, osv.) konkurrerar med varandra, är detsamma sant för institutionella logiker. Skillnaden är att flera logiker kan vara närvarande i beslutsfattning utan att konkurrera ut varandra. (ibid.) Däremot finns det exempel på när logiker konkurrerar ut varandra. Till exempel när ett redovisningsföretag tog hjälp av managementkonsulter för att öka företagets omsättning och bytte från marknadslogiker till managementlogiker när de hittade nya kunder, beskrivet av Jones och Thornton (2005). Orsaken till detta kan förklaras att när företag exponeras för olika sorters logiker kan kollektiva identiteter se bristerna i sina egna logiker (Thornton & Ocasio, 2008).

Besharov och Smith (2014) beskrev dessa konkurrerande kollektiva identiteter som fragmenterad centralisering. Fragmenterad i den mening att de består av institutionella aktörskluster vilka organisationer förlitar sig på, och centraliserade på grund av klustrens hierarkiska inneboende egenskaper. Fragmenterad centralisering ställer krav på organisatorisk anpassning utifrån aktörsklustrens olika institutionella logiker. (ibid.)

Organisationsförändring kan enligt institutionella logiker förklaras genom en kombination av effekterna av trycket från marknaden, institutionella aktörers maktspel och en samhällelig förändring av institutionella logiker. Problematiskt är här avsaknaden av en normerande tolkningsnyckel. Varje organisatoriskt fält eller yrkesområde och intressegrupper har en egen uppsättning institutionella logiker som antingen konkurrerar med varandra eller blandas när beslut skall fattas. (Thornton & Ocasio, 2008).

4 Hur arbetet gick till - urval och metodval

Inför planeringen av denna uppsats och innan en fast frågeställning var fastslagen visste jag att jag först av allt måste göra en kronologisk framställning av händelseförloppet i organisationen, detta för att sedan studera hur utkomsten blev. Det stod då klart att uppsatsen skulle bli en utvärderingsstudie och således en kvalitativ sådan (Halvorsen, 1992). Eftersom Svenska kyrkan är uppbyggd som den är, med kyrkomötet, stift och pastorat som olika beslutsnivåer torde händelseförloppet se olika ut i de olika nivåerna. Det var min åtminstone min hypotes och utgångsläge. Uppsatsen är på samma gång en historisk redaktionell framställning av beslut som än i dag påverkar aktörer inom organisationen. Hade uppsatsen behövt förlita sig på intervjuer som metod skulle jag vara tvungen att intervjua ofantligt många för att få en bred bild av händelseförloppet. Att personer som tagit beslut inte längre är närvarande i organisationen, samt svårigheten att oklanderlig redogöra för sitt handlande arton år tillbaka i tiden, gör det arbetet ännu svårare. Dessutom ämnar inte uppsatsen att, i förstahand, redogöra för hur individer upplevt och känt, utan att studera fenomenet sammanslagning i Svenska kyrkan utifrån ett organisationsteoretiskt perspektiv. Dokument och texttolkning, å andra sidan, kan användas för att titta på händelseförlopp och fenomen utan att för den delen ta hänsyn till känslor och upplevelser (Patel & Davidsson, 2003).

Nu är det emellertid så att Svenska kyrkan är en organisation som innefattas av offentlighetsprincipen, vilket gör det möjligt att begära ut samtliga dokument som finns i organisationens arkiv. Detta, och en negativ inställning till svårigheten att reproducera kvalitativa samhällsvetenskapliga uppsatser, gjorde valet enklare (Ahrne & Svensson, 2015). Empirin skulle utgöras av dokument och protokoll för att mängden insamlad material skulle säkerhetsställa uppsatsens validitet.

Urvalet av empirin sträcker sig från år 2000 fram till 2017, alltså från kyrkans skilsmässa från staten till idag. Från detta tidsspann har cirka trehundra mötesprotokoll och dokument lästs igenom och sorterats utifrån huruvida strukturförändring, eller sammanläggning (Svenska kyrkans ord för sammanslagning) nämnts. Alltså samtliga protokoll från kyrkomötet, samtliga protokoll från stiftsfullmäktige och samtliga protokoll från kyrko- och församlingsråd i Malmö pastorat. Därefter har en tematisk uppställning gjorts, utifrån vilka perspektiv sammanslagningarna diskuteras utifrån. Protokoll där punkter rörande organisation, administrativa enheter samt ekonomiska och pastorala frågor diskuterades utifrån sammanslagningens problematik utgjorde sedan hela grunden för teoritillämpning. En rent fenomenografisk metod med andra ord, om än med dokument som empiri och inte intervjuer. (Patel & Davidsson, 2003)

Således har denna uppsats kvalitativ fenomenografisk metodik och eftersom uppsatsens empiri fått utgöra grunden för teorin tar uppsatsen även en induktiv ansats.

4.1 Metodkritik

Samhällsvetenskapen undersöker hur samhället är inrättat och utformat. I denna strävan efter sanning kan texter säga en hel del. Den kan visa på relationella egenheter och fenomen mellan människor och grupper och individer inom den egna gruppen. I texterna finner vi individers föreställningar om samhället och i detta fall, aktörers föreställningar om den egna organisationen. (Ahrne & Svensson, 2015)

Anledningen till att låta dokument och protokoll utgöra majoriteten av uppsatsens empiri berodde på två överväganden. Det ena, att ett sådant stort område som uppsatsen skulle undersöka, kräver ett omfattande material för att uppsatsen skall kunna göra kvalificerade generaliseringar och komma fram till en hållbar slutsats (Harboe, 2013). En metodisk avgränsning övervägdes, och slutsatsen blev att utesluta intervjuer som metodval. Den andra anledningen är för att möta den övervägande kritiken på kvalitativa metoder som utgörs av intervjuer. Att intervjuer inte går att reproducera, att tidsfaktorn kan medföra efterkonstruktioner, den bristande transparensen, samt att olika människor uttrycker sig olika i tal och kan ge olika utsagor beroende på relationen mellan intervjuperson och intervjuledare. (Ahrne & Svensson, 2015; Bryman, 2011; Dalen, 2015; Harboe, 2013) Metodvalet, att använda sig av offentliga dokument, gör att uppsatsen blir trovärdig, överförbar, pålitlig och har möjlighet att styrkas och konfirmeras. Således alla delkriterier som utgör begreppet tillförlitlighet (Bryman, 2011).

För att ytterligare säkerhetsställa uppsatsens tillförlitlighet har jag valt att lyfta in dokument som i sig använt djupintervjuer och kvantitativ metod. På ett sätt täcker då uppsatsen in triangulering som forskningsmetod. (ibid.) En försiktighet inför att generalisera det komplexa i dokumentens utsagor har även tagits, detta för att åter igen möta svaret på kritiken mot kvalitativa studier (Wästerfors, 2008). Har inte teori gått att applicera på det insamlade materialet har uppsatsen avstått från att göra en analys.

4.2 Empirisk kritik

Protokoll är en organisations officiella ställningstagande, utformade enligt bestämda formaliamallar. Ett protokoll är tillförlitligt i avseende att de ger en, av hela det närvarande presidiet, sammanfattad redogörelse av ett mötesförlopp och inte minst tagna beslut.

Efter att ett protokoll justerats är det officiella ställningstagandet fastställt. I protokollet finns också uppgifter om vem som reserverat sig. Med detta sagt, är inte ett protokoll ett samtalsdokument där varje deltagares åsikt kommer fram i detalj. Naturligtvis har det funnits många åsikter som inte fått utrymme i protokollen. Det kvarstår dock att protokoll är organisationens officiella ställningstagande. Uppsatsen har inte som syfte att presentera åsikter på individnivå i frågan om sammanslagningar, utan att undersöka vilka institutionella logiker som ligger bakom den problemdiskussion som framkommer i protokollen.

4.3 Källkritik

Uppsatsen underbyggs till majoriteten av akademiska artiklar. På vissa ställen har jag varit tvungen att använda mig av media för att måla upp en bredare bild av händelser. Jag har då, i den mån information fans att tillgå, valt att använda mig av fackpress och public service. Den tidigare för att folk inom den egna organisationen bäst kan ge en konkret bild av händelseförloppet, den senare för att den på samma sätt som forskning vid universitet inte tjänar några monetära syften. Således kan källorna ses som opartiska och inte tendentiösa. (Thurén, 2005). En viss kritik bör riktas till uppsatsens användning av annan media. I dessa fall har fokus legat på att framföra citat och utlåtanden från huvudaktörer i min historiebetraktning där dokumenten inte räckte till. Uppsatsens slutsats bygger inte på dessa källor, däremot beskriver många olika källor samma sak och jag har därför valt att ändå använda dem.

Eftersom uppsatsen ämnar studera ett historieförlopp som sträcker sig över arton år och samtidigt redovisar organisationsteori, som har sin början från 1970-talet, bör inte källornas ålder ligga uppsatsen i fatet. Huvudsakligen är uppsatsen dock underbyggd av källor yngre än tjuugo år.

4.4 Etiska överväganden

Eftersom uppsatsen undersöker offentliga dokument berör uppsatsen inte några forskningsetiska områden och därför har heller ingen vidare överläggning gjorts i detta avseende. (Nikku, 2012).

5 Sammanslagning i Svenska kyrkan sett ur tre olika nivåer

Nedan följer en kronologisk redaktionell redogörelse för händelseförloppet i Svenska kyrkan innan, under och efter sammanslagningen i Malmö.

5.1 Nationell nivå - Kyrkomötet

Det har skett omfattande sammanslagningar i Svenska kyrkan sedan skilsmässan från staten år 2000. Antalet församlingar hade mellan åren 2000 till 2010 minskat med fyrtyotvå procent.

(Strukturutredningen, 2010) Den största anledningen till sammanslagningar föranleddes av att församlingar inte hade tillräckliga resurser att bedriva gudstjänst varje söndag (ibid.); ett kriterium för att kunna kalla sig församling (Kyrkoordningen, 2017). Alltså, sammanslagningar med rent pastorala motiv, men detta skall komma att ändras.

Till kyrkomötet 2007 skickade biskoparna Caroline Krook och Sven Thidevall in en motion som skulle få vida verkan på strukturförändringen inom Svenska kyrkan (Kyrkomötet, 2007). I motionen (Ibid.) förklarade Krook och Thidevall sin syn på kyrkans lokala nivå. Att det då fanns församlingar med för många kyrkor jämfört med församlingsmedlemmar. På samma gång fanns det församlingar med många tillhöriga men för få kyrkor. Det hade då även uppkommit enförsamlingspastorat som bildade samfällighet med sig själv, enförsamlingspastorat som ingick i flerpastoratsamfällighet, och detsamma gällde för flerförsamlingspastorat. Arbetsmiljöverket hade även uppdragat att Svenska kyrkans organisationsform hade blivit så komplicerad att det i sig utgjorde ett arbetsmiljöproblem. (ibid) Krook och Thidevall (Kyrkomötet, 2007a) önskade kyrkomötet att hitta nya organisationsformer för att förtydliga Svenska kyrkans lokala nivå: pastoralt, administrativt och ekonomiskt. (ibid.)

Kyrkomötets organisationsutskott behandlade motionen och kom 2007 med ett betänkande (Kyrkomötet, 2007). De kom fram till att ge motionen bifall och låta kyrkostyrelsen tillsätta en utredning för att förtydliga den lokala nivån inom Svenska kyrkan i pastoralt, ekonomiskt och administrativt avseende. Att det hade uppkommit avarter i församlingsstrukturen såg organisationsutskottet som en indikation på att församlingarna själva ville förändra organisationsstrukturen inom Svenska kyrkan. De ansåg att ett viktigt perspektiv att bejaka var att förenkla den lokala organisationen så att präster skulle kunna lägga tid på det pastorala istället för det administrativa. Detta skulle i sin tur även underlätta arbetsmiljön. Den enda risken med en

strukturförändring kunde vara minskande inflytande hos de förtroendevalda. Däremot ansåg de att för många förtroendevalda inte heller är bra. (ibid.)

Kyrkomötet beslöt samma år att kyrkostyrelsen skulle tillsätta en utredning för att förenkla Svenska kyrkan på lokal nivå i pastoralt, administrativt och ekonomiskt avseende. Denna utredning skulle senare komma att kallas för Strukturutredningen. (Strukturutredningen, 2010) Under tiden mellan att beslutet togs och Strukturutredningen kommit med någon skrivelse, talades det flitigt om strukturförändringarna, till exempel i stiftens inrättade *framtidseminarier*. Vilka problem strukturförändringen skulle kunna medföra, respektive lösa. I Lunds stift var det i det närmaste lika många som var för en strukturförändring som emot. Detta var även sant för tiden när strukturförändringen skulle träda i kraft. Dock vann sidan för de som opponerade sig med en liten majoritet. (Svenska kyrkan, 2009) Det går inte uttryckligen att se vad det som senare skulle bli Malmö pastorat röstat i frågan, men deras tankar om förändringen finns nedtecknade. Sammanfattningsvis är uttrycket *skapa mötesplatser* återkommande, att kyrkan måste kunna bedriva gudstjänst, diakoni, undervisning och mission, även fast omvärlden har förändrats. Fokus ligger övergripande på gudstjänstliv och verksamhet, oron för att den kommer att försvinna och oron för att mista sin säregenhet i en sammanslagning. I rapporten som sammanställt dessa framtidseminarier ligger mycket tonvikt på just gudstjänstlivet och det pastorala. Att samhället och församlingsmedlemmarna har förändrats och därför måste organisationen också göra det för att underlätta för det pastorala. (ibid.) Vad som även diskuterades runt om i landet var problematiken i den oklara ansvarsfördelningen mellan kyrkoherden och de förtroendevalda, samt hur man genom sammanslagningar kan säkerhetsställa kompetens och effektivisera verksamheten. (Singh, 2009; Svenska kyrkan, 2009)

År 2010 kom så skrivelsen från strukturutredningen. Inledningsvis framhöll de att deras övergripande uppgift var att lägga fram förslag för att underlätta församlingarnas grundläggande uppgift- att fira gudstjänst, undervisa, bedriva diakoni och mission. (Strukturutredningen, 2010) Längre in i rapporten går att läsa om det minskande medlemsantalet vilket har fått ekonomiska konsekvenser och att församlingarna bör göra besparingar på runt två procentenheter per år på grund av detta. Även det administrativa området bör läggas om för att förbättra arbetsmiljön på arbetsplatserna. De skriver inte uttryckligen vad i det administrativa som tidigare bidragit till den dåliga arbetsmiljön, men det är tydligt att de inte anser att det då fanns kompetens inom det området på lokal nivå. De tryckte på att en förändring skulle bidra till lokal gemenskap och en rationell förvaltning, det som åsyftas här går inte heller att utläsa någonstans. Vidare i rapporten förklarar de 2009 års kyrkomötesbeslut att ändra kyrkoordningen. (ibid) I den nya upplagan står det att kyrkoherden leder all verksamhet i enförsamlingspastorat och i pastoratsamfälligheter. (Svenska kyrkan, 2010)

Strukturutredningen såg problem med att detta inte går att applicera på flerpastoratssamfälligheter där många kyrkoherdar och kyrkoråd leder samfälligheten. Brist på överensstämmelse i vad som fastställs i kyrkoordningen och vad som praktiseras måste utjämnas. (Strukturutredningen, 2010) De lade sedan fram några olika förslag på indelning men som alla bygger på samma princip. Samfälligheter är en dålig modell eftersom det skulle innebära ojämlikhet mellan församlingarna inom samfälligheten beroende på hur likvida församlingarna är. I fall där en församling går med mer vinst än en annan skulle den ekonomiskt svaga församlingen komma att hamna i beroendeställning till den andra. För att undvika detta borde församlingen vara den enda kyrkoordningsreglerande nivån, där allt ansvar finns, ekonomiskt, administrativt och pastoralt. Förslaget var att dela in församlingarna likt kommunindelningen, att varje pastorat omfattar en kommun. Det viktiga var inte på vilket sätt indelningen sker utan att indelningen sker på så vis att inte avarter uppkommer, detta för att ge en samlad bild av organisationen. (ibid.)

Dessa förslag bearbetades under ett års tid och 2011 kom sedan ett slutligt förslag på lokal indelning. (Svenska kyrkans utredningar, 2011) Förslaget byggde denna gång på en ekonomisk retorik, att Svenska kyrkans förutsättningar har förändrats vilket medför att de måste bygga en struktur som håller ekonomiskt långsiktigt. Nu är det fokus på pastorat och inte på samfälligheter. Däremot skall pastorat ses som en kyrklig samfällighet rent juridiskt. Pastoratet är inte längre kyrkoherdens ansvarsområde utan det skall ske en samverkansform mellan församlingarna som ingår i pastoratet. Pastoratet i sig har ett övergripande ansvar att se till att församlingarna utför de grundläggande pastorala uppgifterna. Ansvaret för indelningen lades på stiftsstyrelsen och önskades träda i kraft den 1 januari 2014. Detta förslag innehöll även en kort notis om administrativ samverkan mellan församlingarna inom Svenska kyrkan. Arbetet med samverkan borde intensifieras och vissa system borde vara obligatoriska. Dock såg de inget behov av att reglera dessa obligatoriska system i kyrkoordningen. (ibid.) Detta förslag var det som kyrkomötet antog år 2011. (Svenska kyrkan, 2011)

5.2 Regional nivå - Stiftet

Min undersökning av empirin, protokollen för Lunds stiftsstyrelse, börjar från år 2008 och framåt. Läsaren av protokollen slungas redan från början in i en hektisk sammanslagningsprocess. Denna process skall ha pågått sedan år 2000 och det finns en önskan om att komma fram till en enhetlig modell för sammanslagningen (Lunds Stiftsstyrelse, 2010). Anledningarna till varför stiftsstyrelsen sammanlägger församlingar är skiftande. I början av 2008 är det rationell organisationsstruktur som förordas (Lunds Stiftsstyrelse, 2008a; 2008b). Det är dock oklart vad som åsyftas, men tanken om ett rikare gudstjänstliv, varierad verksamhet, enklare administration, mer samverkan och färre sammanträden är något som genomsyrar beslutet. (ibid.)

I många fall ställer sig församlingar positiva till sammanslagningar och önskar detta trots att det egentligen inte finns någon ekonomisk anledning. I andra fall kan enstaka parter i en sammanslagning motsätta sig önskan om sammanslagning. Stiftsstyrelsen har i båda fallen inte påbjudit sammanslagning. Av den senare anledningen för att de inte vill skapa osämja mellan stift och lokalavdelning (Lunds Stiftsstyrelse, 2008b; 2008c). Den främsta anledningen till sammanslagningar är antingen på grund av att församlingen inte kan fira gudstjänst varje vecka samt att kyrkomötet beslutat att det ej bör finnas några enprästpastorat (Lunds Stiftsstyrelse, 2008d; 2010; 2012a; 2012b)

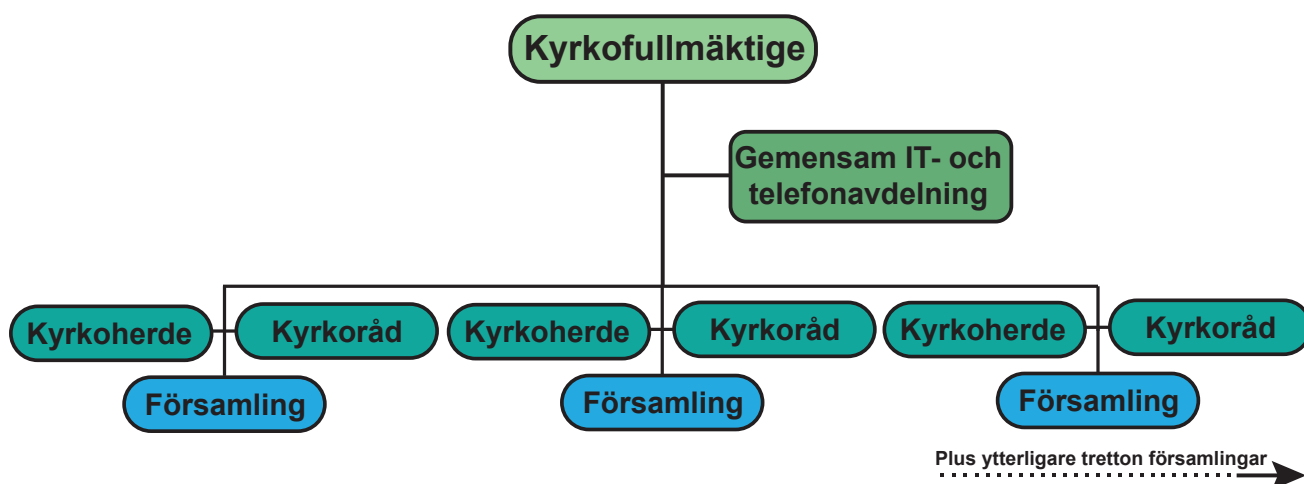
2009 är första gången stiftsstyrelsen yttrade sina tankar om strukturförändringarna och arbetet med dem. Stiftsstyrelsen betonade vikten av ett sådant arbete eftersom det skapar optimala förutsättningar för att bedriva kyrkans grundläggande uppgift. (Lunds Stiftsstyrelse, 2009a) Detta blev ett mantra och återkom nästan ordagrant flera gånger under året. (Lunds Stiftsstyrelse, 2009a; 2009b) En projektgrupp tillsattes för att dra fram riktlinjer för vilken pastoratstorlek som är mest ekonomiskt bärkraftig under en överskådlig tid. (Lunds Stiftsstyrelse, 2009b)

Lunds stiftsstyrelsers arbetsutskott (2011) skrev 2011 att de förutsätter att det blir naturligt att arbeta med en ledningsgrupp som består av en kyrkoherde, med övergripande ansvar, och lokala arbetsledare. De lokala arbetsledarna blir församlingarnas tidigare kyrkoherdar. Kyrkoråden som kommer att ingå i storpastoraten ställde sig förhållandevis positiva till en sammanslagning men i och med en sådan sammanslagning kommer det inte längre att behövas lika många förtroendevalda. Församlingarnas tidigare kyrkoråd kom att ersättas med ett kyrkoråd som beslutar för hela pastoratet. De framhävde vikten av att detta arbete kommer innebära risker i relationen mellan stift och församlingar och senare att det skulle vara viktigt att skapa gemensamma administrativa system för att frigöra resurser för kyrkans grundläggande uppgift.

Det känns nästan plötsligt att stiftsstyrelsen (Lunds stiftsstyrelse, 2012c) 2012 förklarade att dåvarande Malmö kyrkliga samfällighet kommer att läggas samman till ett storpastorat; de har inte tidigare skrivit om det i några protokoll. Det som tidigare var sexton församlingar skulle läggas samman till sex nybildade församlingar. Det stod klart att de inte längre var flera församlingar med flera kyrkoherdar och kyrkoråd i en samfällighet, utan numera skulle ingå i ett pastorat med ett kyrkoråd och en kyrkoherde. Anledningarna för denna sammanslagning var av pastorala, organisatoriska, administrativa och ekonomiska skäl.

Malmö kyrkliga samfällighet såg innan strukturförändringen ut som *figur 1* visar.

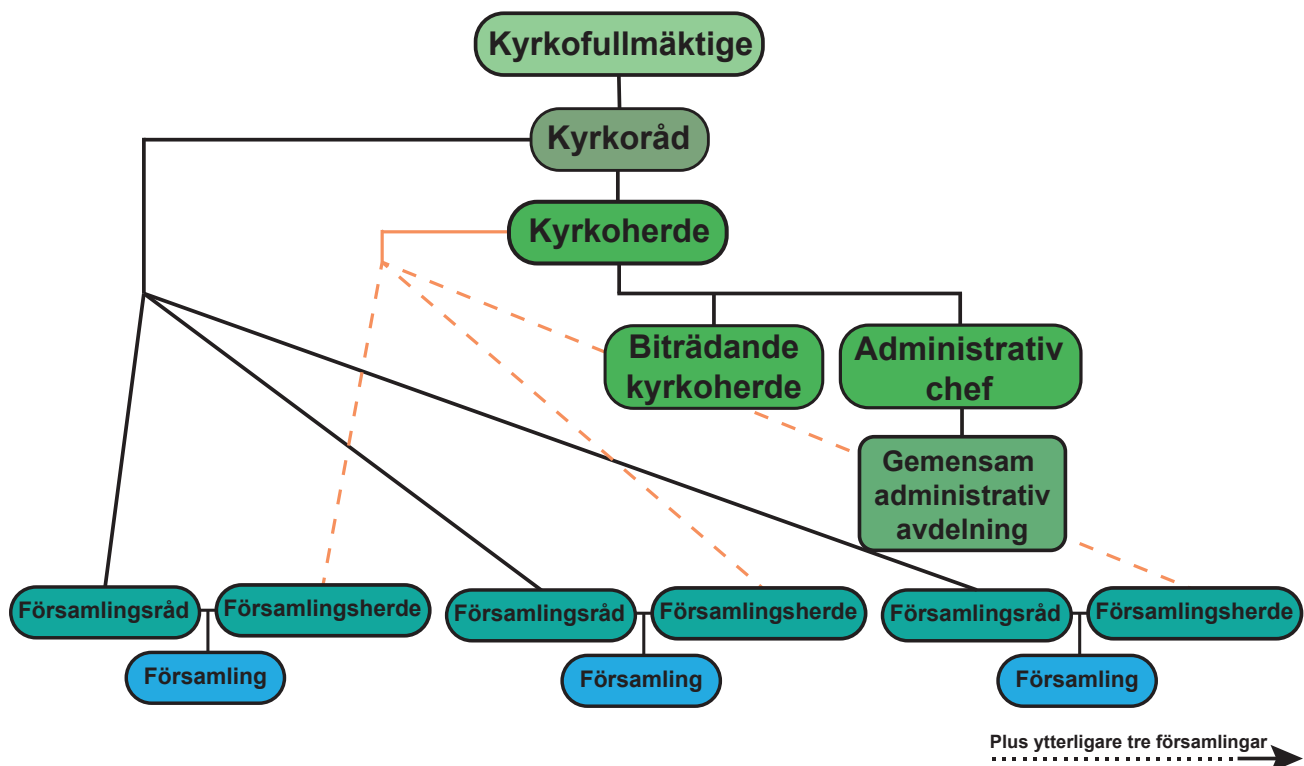
Härmed förklarar jag mötet avslutat
 - en neoinstitutionell studie över strukturförändringen i Malmö pastorat.

Figur 1. Malmö kyrkliga samfällighet

I Malmö kyrkliga samfällighet fanns sexton församlingar med vardera ett kyrkoråd respektive en kyrkoherde. Vid kyrkovalen vart fjärde år, valdes också ett kyrkofullmäktige vilket hade ansvar för gemensam ekonomistyrning, fastigheter och begravningsverksamhet. Underställd kyrkofullmäktige fanns även en gemensam avdelning för IT och telefoni. (Malmö kyrkliga samfällighet, 2012)

Efter strukturförändringen blev resultatet som *figur 2* visar.

Figur 2. Malmö pastorat

I Malmö pastorat finns nu mera sex församlingar med vardera ett församlingsråd respektive en församlingsherde. Eftersom enheterna nu är större finns numera lokala arbetsledare vilka har arbetsledansvar för en mindre enhet. Församlingsråden har en rådgivande funktion för att kyrkorådet inte skall tappa den lokala förankringen. Kyrkoherden är församlingsherdarnas arbetsledare och kyrkorådet deras arbetsgivare. Detsamma är sant för kyrkoherden. Kyrkorådet fattar beslut som är gemensamma för hela Malmö pastorat. Underställd kyrkoherden är den administrativa chefen, vilken har ansvar för pastoratets administrativa avdelning och är arbetsledare för pastoratets administrativa enhetschefer. Under kyrkoherden finns även en biträdande kyrkoherde. (Malmö pastorat, 2015f)

5.3 Lokal nivå – Pastoratet och dess församlingar

I protokollen från de sex församlingarnas församlingsråd det första året verkar all verksamhet fortgå som vanligt. Två ärenden sticker ut vid närmare läsning. Det första ägde rum i S:t Petri församling (2014a), där församlingsrådet informerades att det pågick en utredning om hur församlingarnas stiftelsemedel skulle hanteras. Det var tydligt att församlingarna själva inte skulle förvalta dem utan att detta uppdrag borde ledas av kyrkorådet, vilket har det ekonomiska ansvaret för pastoratet. Detta var något som S:t Petri inte blev positivt inställda till, mycket på grund av att en specifik stiftelse, Ekbergska stiftelsen, bekostade personallöner inom diakonin. (ibid.) Den bekostade även församlingens diakonala projekt (S:t Petri Församling, 2014b) vilket kan förklara varför de inte ville bli av med förvaltarskapet. I maj tog församlingsrådet del av en skrivelse från kanslijurist Peter Ludwig som försökte övertyga församlingen om att skriva över förvaltarskapet till kyrkorådet (ibid.). Denna skrivelse och kyrkorådets begäran om att skriva över förvaltarskapet röstade församlingsrådet enhälligt nej till (ibid.). Församlingens övriga stiftelser beslutade församlingsrådet att skriva över på kyrkorådet, men inte den Ekbergska stiftelsen (S:t Johannes församling, 2014a). Ärendet låter dröja på sig till året därpå innan det skulle tas upp igen. Där emellan går att läsa att kyrkoherden Anders Ekhem därefter inte fick närvara vid stiftelsernas styrelsemöten, och tydligen inte heller de församlingsherdar som då satt som ledamöter i styrelserna. Detta efter beslut från kyrkorådets arbetsutskott (S:t Petri församling, 2014b) Detta går dock inte att finna i något protokoll från arbetsutskottet. I protokoll från Malmö pastorats kyrkoråd (Malmö pastorat, 2015a) fanns det en skrivelse till länsstyrelsen där både kyrkorådets ordförande och kanslijurist Ludwig lade ärendet om Ekberska stiftelsen på deras bord. Nästan fyra månader senare kom beslutet från länsstyrelsen, att församlingens samtliga stiftelser skulle överföras till kyrkorådet. Församlingsrådets ordförande ansåg att beslutet var felaktigt men valde att inte överklaga eftersom delar av rådet inte tyckte att det var angeläget. (S:t Petri Församling, 2015)

Ett annat ärende som sticker ut berör Tomasgården i Fosie församling. I juni 2014 informerade Fosie församlingsråd att de hade för avsikt att hålla Tomasgården stängd åtta veckor under sommaren och att

så mycket av verksamheten som möjligt borde flyttas till prästgården och Fosie kyrka. Anledningen till nedstängningen beskrivs inte, men en förhoppning att på sikt kunna hålla Tomasgården öppen under sommaren yttrades. (Fosie församling, 2014a) Ärendet togs upp i kyrkorådets arbetsutskott i augusti samma år, men nu pratade arbetsutskottet om att det istället verkade vara en önskan från Fosie församling att avyttra Tomasgården permanent och förlägga all verksamhet till Prästgården och Fosie kyrka. De tog ett beslut om omläggning av verksamhet och att på sikt avyttra gården. (Malmö pastorat, 2014b). Två månader senare på Fosie församlingsråd framhålls att det rörde sig om ett missförstånd. De hade inte alls för avsikt att stänga Tomasgården permanent, ärendet rörde endast sommaren 2014. De beslutade att återremittera förslaget och skickade med en skrivelse från personalen i Tomasgården. (ibid.) Personalen uttryckte att det vore förödande för Fosie att avyttra Tomasgården eftersom det är ett utsatt område och att det bedrivs diakoni i anslutning till gården som inte kan förläggas till prästgården. Detta eftersom diakonin bedrivs i anslutning till verksamheten som ligger nära de utsatta människorna. Skulle verksamheten flyttas är det inte säkert att människorna följer efter. (ibid.) Därefter var det tyst om Tomasgården, men nästa år tog Fosie församlingsråd åter igen upp ärendet och nu var majoriteten plötsligt överens om att de borde flytta all verksamhet till kyrkan och prästgården (Fosie församling, 2014c). Ett och ett halvt år senare beslutade kyrkorådet att sälja Tomasgården till Malmö stad för niotusen åttahundra kronor (Malmö pastorat, 2016).

Det är svårt att utläsa någonting utöver det vanliga när man läser protokollen, men då och då dyker det upp små saker. Att många upplever sig stå långt från beslut och delaktighet (Limhamns församling, 2016a). Även att många sjukskrivningar och uppsägningar bland präster och församlingsherdar kommer under tätt följd (S:t Johannes församling, 2015; Fosie församling, 2015; S:t Mikael's församling, 2016). Detta förklarar både Kyrkorådets ordförande Claes Block (Limhamns Församling, 2016b) samt Kyrkoherde Anders Ekhem (S:t Petri Församling, 2017) inte skall ses som något alarmerande och att pastoratet har resurser att täcka både sjukskrivningar och uppsägningar.

Utan förvarning informerade ordförande Block inför kyrkorådet att kyrkoherden Ekhem var uppsagd, med lön under tjugofyra månader men arbetsbefriad under denna tid. (Malmö pastorat, 2017). Föranledningarna går inte att utläsa ur protokollen men Både Ekhem och Block gör uttalanden i media, där den senare är mer frispråkig än den förste. Enligt Block skall beslutet komma efter en överenskommelse mellan båda parter (Frid, 2017, 3 april). Anledningarna från Blocks sida var att han anser att Ekhem fortsatte försöka förändra organisationsstrukturen när de, enligt Block, numer var inne i ett förvaltarskap (ibid.). I ett annat medium (Westerberg, 2017, 6 april) förklarar Block att det också rörde sig om en djupbottnad konflikt mellan parterna. Han menade att en viktig faktor var även de många sjukskrivningar och uppsägningar, något han bedyrade att han själv såg som något alarmerande tillskillnad från Ekhem. Även konflikter i beslutsfattande skulle ha legat till grund för uppsägningen.

(ibid.) Ekhem tyckte själv att det var beklagligt att två tredjedelar av församlingssherdarna sagt upp sig och att åtta procent av prästkollegiet hade sjukskrivits, men att det inte berodde på organisationsförändringen i sig. Han såg ingen koppling mellan sjukskrivningarna och sitt eget ledarskap. Vad beträffar organisationsförändringen sa han att han hade öppet fört en diskussion om en ytterligare minskning av församlingarna, inte mer än så. (ibid.) Från församlingens råden var det tyst om Ekhem's uppsägning. Endast i Fosies församlingens rådsprotokoll (2017) går att läsa att någon informerade om uppsägningen. Det skall även ha uttryckts kritik men det står inte nedtecknat.

Innan Ekhem avsattes beställde kyrkorådet en utredning av Hultén Management för att undersöka hur medarbetarna såg på organisationen i stort. Utredningen skulle utföras genom enkätundersökningar samt djupintervjuer av församlingssherdar och chefer. (Stålhammar, 2017) Efter att etthundranittiofem svarat på enkätundersökningarna sammanställde Hultén management (2017) en åtgärdsrapport. I den går att läsa att arbetsmiljön var relativt god. Organisationen hade tydliga strategiska mål och förtroendet för ledningen var generellt sett gott. Det framkom dock åsikter om att det fanns interna konflikter mellan kyrkoherde, kyrkoråd och den administrativa chefen som önskades åtgärdas. Även en önskan om transparens och bättre informationsflöde från kyrkoråd ner till församlingen framkom. (ibid.)

Några veckor senare, när Hultén management djupintervjuat trettio stycken ledare från olika nivåer inom pastoratet var bilden en helt annan (Hultén, 2017). Nu framkom att intervjupersonerna upplevt att Ekhem agerat aggressivt och kränkande emot dem. Detsamma gällde behandlingen från kyrkorådets håll. Bilden av en maktkamp mellan kyrkorådet, kanslichefen och kyrkorådet målades upp, samt att det rådde en tystnadskultur i pastoratet. Att det förekom osunda relationsmönster som i sin tur lett till sjukskrivna medarbetare. Det rådde bristande kommunikation från kyrkorådet och det administrativa kansliet hade en styrande och inte stödjande funktion. Bilden av Ekhem som ledare differerade men det var en nästan enhällig bild av kyrkorådet som målades upp. Det saknade helt förtroende från pastoratet. Förövrigt bedömdes själva organisationsstrukturen som god, förutom att ansvarsrollerna var tämligen oklara. En svaghet i organisationen pålystes i slutet av rapporten, att det är problematiskt att kyrkorådet kan avsätta pastoratets högste chef, kyrkoherden, men att det inte går att avsätta pastoratets styrelse. (ibid.)

Det administrativa arbetet är svårt att uttyda ur protokollen, men i de fall som går att läsa, gav kyrkorådet kanslichefen i uppdrag att utreda samt förbereda administrativa åtgärder och uppgifter. Dessa handlades nästan uteslutande av den administrativa chefen och beslutades sedan av kyrkorådet. (Malmö pastorat, 2015b; 2015c; 2015d; 2015e) Det övergripande administrativa arbetet i de olika församlingarna ledes från 1 maj 2015 centralt från en pastorsexpedition, Kyrkans hus. Detta innebär i praktiken att alla förrättningar bokas centralt och inte, som tidigare, lokalt. (S:t Johannes församling,

Härmed förklarar jag mötet avslutat
 - en neoinstitutionell studie över strukturförändringen i Malmö pastorat.

2014b) Detta är något som oroade S:t Johannes till en början på grund av att de blev färre assistenter i församlingen vilket skulle påverka församlingens öppenhet mot allmänheten (ibid.). År 2017 yttrade sig S:t Petri församlingsråd om kyrkans hus med utlåtandet: ”pastorsexpeditionen i kyrkans hus fungerar bra” (S:t Petri församling, 2017).

Vad som går att utläsa från pastoratets årsredovisningar sammanställt i *figur 3*, är att det inte är någon egentlig skillnad mellan Malmös kyrkliga samfällighets ekonomi och Malmö pastorats ekonomi (Malmös kyrkliga samfällighet, 2012; 2013; Malmö pastorat, 2014a; 2015f). Trots att personalkostnaderna höjts avsevärt, på grund av nyanställningar sedan omläggningen 2014, och trots det stadigt sjunkande medlemsantalet lyckas ändå pastoratet att årligen öka sin omsättning och vinst. De återkommande stora kostnaderna för pastoratet som beskrivs är kyrkobyggnadernas underhåll samt personalkostnaderna som tidigare nämnts. (ibid.)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Verksamhetens intäkter (tkr)	320 247	336 053	353 319	355 887	349 327	358 591	385 005	398 846
Verksamhetens kostnader (tkr)	-292 704	-321 819	-327 879	-333 427	-334 922	-358 054		
Verksamhetens resultat (tkr)	23 476	12 493	20 817	16 750	10 732	1 524	-681	8 075
Resultat från investeringar (tkr)	-542	1 126	442	528	2 526	8 698	3 566	6 062
Årets resultat (tkr)	13 258	17 278	21 259	17 278	13 258	10 187	2 885	14 137
Eget kapital (tkr)	189 803	203 423	224 682	241 960	255 218	265 404	285 071	299 200

Figur 3. Sammanställning av årsredovisningar

6 Diskussion

Nedan följer ett diskussionskapitel där uppsatsens resultat analyseras i ljuset av vald teori med avsikt att besvara uppsatsens frågeställning.

6.1 Pastoralteologi(k)

Innan Sven Thidevall och Caroline Krook skickade in sin motion till kyrkomötet beskrevs skälen till sammanslagningarna som rent pastorala (Strukturutredningen, 2010). Redan här sätts tonen för vad som kommer att bli denna uppsats slutsats: Vad betyder egentligen Pastoral? Ordet används på flera olika sätt och i olika sammanhang i empirin. Det kan ibland användas i rent ämbetsmässiga termer, som åsyftar de vigdas arbete och verksamhet och svårigheten att utföra denna verksamhet (Kyrkoordningen, 2017; Kyrkomötet, 2007a). Douglas (2009) talar om pastorala områden, och kyrkomötet (2007a; 2007b) hur de tidigare olika pastoratsavarterna gjort det problematiskt att bedriva pastoral verksamhet. I kyrkomötets och Douglas fall talar vi om pastoral i ett organisatoriskt strukturellt avseende. Lunds Stiftsstyrelse (2009a) använder även termen pastoralt för att beskriva de ekonomiska och administrativa insatser som sätts in för att underlätta prästens arbete.

Utöver de pastorala skälen är det ekonomiska motiv, på grund av medlemsutträde och planering inför framtiden, som ligger bakom sammanslagningarna. Det är alltså ekonomiska, arbetsmiljömässiga och organisatoriska problem som utgjort problemdiskussionen och alla dessa skulle lösas med en strukturförändring till storpastorat. (Kyrkomötet, 2007a; 2007b; Strukturutredningen, 2010) Denna diskussion är enligt Choi (2011) vanligt förekommande inför sammanslagningar i den privata och offentliga sektorn. Att en sammanslagning skulle bidra till ekonomisk bärkraftighet, samt operativa och administrativa fördelar. Således följer problemdiskussionen inom Svenska kyrkan samma mönster som andra organisationer inom andra sektorer.

När vi undersöker sammanslagningar i kyrkorna i Borgågemenskapen hittar vi liknande problemdiskussion som i Svenska kyrkan. Gemensamt för många kyrkors problemdiskussion är att de använder termen effektivisering när de talar om sammanslagning (BBC, 2002; Svenska kyrkan, 2009; The Dioceses Commission, 2010; Thörnblad, 2017). En term hämtad från den privata och offentliga sektorn men som är svår att översätta på kyrkan. Vad är det de vill effektivisera och hur skulle man kunna mäta det? Att vilja effektivisera polisväsendet i avseende att polisen skall klara upp fler brott är tämligen lätt att mäta huruvida de lyckats eller inte. Vill man effektivisera kyrkan måste man specificera i vilket avseende eftersom målmätning annars är ogenomförbart. Hansson och Bothén (2000) menar dessutom att Svenska kyrkan inte har några klara mål, att då tala om effektivisering ter

sig därför egendomligt. Att sammanslagningar sedan 2000-talet är allt mer förekommande i olika sektorer, och att organisationer inom samma fält tenderar till att omedvetet dra åt samma håll, som DiMaggio och Powell (1983) menar, förklarar inte detta fenomen. Denna uppsats påstår inte att diskursen har hoppat från ett organisatoriskt fält till ett annat, även om det inte verkar omöjligt. Med denna passus redovisas endast uppsatsens fynd i avseende på effektivisering, men lämnar detta fenomen osagt och öppet för vidare forskning.

Skulle vi försöka besvara uppsatsens första fråga, att ta reda på vilka institutionella logiker som ligger bakom strukturförändringens problemdiskussion, hamnar vi emellertid inte i effektivitetsmässiga, administrativa, ekonomiska och organisatoriska områden utan i det pastorala. Det är det pastorala området som särskiljer Svenska kyrkan från andra organisationer inom idéburna, offentliga och privata sektorn. På grund av hur kyrkan är uppbyggd och hur den styrs, talar olika aktörer om olika områden när pastorala diskussioner förs. Organisatoriska, ekonomiska, administrativa, och ämbetsbärande diskussioner. Enligt Svenska kyrkan själva är det de uppdrag som lagts på ämbetet präst och diakon, att fira gudstjänst, utöva diakoni, mission och undervisning, som är kyrkans främsta uppgift och således de pastorala (Svenska kyrkans centralstyrelse, 1999; Svenska kyrkan, 2017). Det är med det sagt svårt att föreställa sig någon annan tjänst- och ämbetsutövare än präst och diakon när termen pastoral diskuteras. Det går dock inte att bortse från att det finns fler ämbeten inom Svenska kyrkan, de folkvalda och kanske främst ordföranden, som inte är vigda men som ändå färgat de pastorala diskussionerna. Detta beror troligtvis på *den dubbla ansvarslinjen*, Svenska kyrkans (2000) ansvars- och beslutfördelning. Där församlingens pastorala verksamhet leds utav en kyrkoherde som är underställd kyrkorådet, och kyrkorådet ansvarar för det som ligger utanför det pastorala området och leds utav kyrkorådets ordförande (ibid.).

I det dokument som behandlats i Svenska kyrkans många framtidsseminarier inför strukturförändringarna, möts läsaren av fusionen mellan logiker i pastoral mening (Strukturutredningen, 2010). Här gör det organisatoriska, läs politiska, logikerna anspråk på det pastorala genom att peka på hur de pastoralorganisatoriska incitamenten kan borga för de klassiskt pastorala; kyrkans grundläggande uppgifter. Strukturutredningen nämner även många gånger vinster i organisationen i samband med pastoral verksamhet (ibid.). Att se på en pastoral verksamhet i fråga om huruvida den är vinstdrivande eller ej är ett politiskt sätt att se på verksamheten. I Kyrkoordningen (2017) läser vi ingenting om vinst i pastoral mening. Denna uppsats menar att kyrkoordningen anser att verksamheten i sig är vinsten, om än på ett pastoralteologiskt plan. Vi ser alltså en skillnad i sättet man uttrycker sig angående pastoral verksamhet; verksamhet som mål, eller verksamhet som medel. Skulle man ställa sig tvivlande till mina antaganden, uttrycker Svenska kyrkan själv diskrepansen mellan vad som ryms inom den pastorala logiken. Detta när de förklarar att pastoratet ansvarar för att

församlingarna utför de grundläggande pastorala uppgifterna, men kyrkoherden är inte längre ansvarig för pastoratet (Svenska kyrkans utredningar, 2011). Till synes en obetydlig kommentar, men som får långtgående konsekvenser om man tar alla faktorer i beaktning. Man har lyft ur kyrkoherden från en klassisk pastoral roll till en politisk roll, men eftersom det råder en hierarkisk skillnad mellan kyrkoråd och kyrkoherde, äger kyrkoherden här ingen reell makt. Kyrkoherden är avpolletterad. Detta är inte reglerat i kyrkoordningen (Svenska kyrkan, 2017) något som kan legat som grund till de maktkamper som följt strukturförändringen.

På samma sätt som Chois (2011) avhandling fann att intressekonflikten som försvårade sammanslagningsarbetet i Karolinska universitetssjukhuset berodde på två konkurrerande logiker av den politiska och administrativa, respektive den yrkesverksamma och vetenskapliga kollektiva identiteten, går liknande resultat att finna i Svenska kyrkan. Problematiken med Svenska kyrkans ansvarsfördelning, och ibland maktkamp, har förts på tal många gånger i empirin (Singh, 2009, 25 maj; Stålhammar, 2017; Hulten management, 2017). Vi ser när vi tittar på problemdiskussionen att mycket ryms inom termen pastoral. Inte bara det som rör de vigdas områden, de rent teologiska, utan även de områden som rör de folkvalda politikernas. Pastoral är således inte en enskild institutionell logik utan en benämning på två konkurrerande logiker, politisk och teologisk där den ena, till synes, är överordnad den andre.

6.2 Hur gick det efter strukturförändringen?

Som jag tidigare beskrivit, och som många andra organisationer som står inför en sammanslagning, hoppades Svenska kyrkan att strukturförändringen skulle lösa de ekonomiska, pastorala, administrativa samt organisatoriska problem de tidigare stått inför. De har, historiskt sätt, oddsen emot sig (Cartwright & Schoenberg, 2006). Uppsatsen har försökt besvara hur väl strukturförändringen underlättat organisationen på lokal nivå.

Bortser vi för en stund, från de ovannämnda konkurrerande logikerna, kan vi med hjälp av statistik från årsrapporter i *figur 3*, se att det rent ekonomiskt inte blev ett misslyckande. Statistiken visar egentligen inte på någon skillnad alls från Malmö samfällighets tid med en genomsnittlig ökning av det egna kapitalet på sju procentenheter, till Malmö pastorat med sex procentenheter. Det har givetvis gått för kort tid för att kunna dra någon slutsats av detta, jag vill bara påvisa att det hade rent ekonomiskt inte spelat någon roll om Svenska kyrkan behöll den gamla organisationsstrukturen.

De återstående aspekterna, administrativa och organisatoriska har jag uppmärksammat att de alla ryms under begreppet pastoral verksamhet fast under två konkurrerande logiker befästa av två skilda

grupperingar. Dessa grupperingar skulle med Thornton och Ocasio (2008) och Besharov och Smith (2014) benämning kallas för kollektiva identiteter eller aktörskluster. Den teologiska identiteten som på uppdrag av sin vigning skyddar sitt kollektivs intressen- gudstjänst, diakoni, undervisning och mission från den konkurrerande identiteten. Den politiska, som genom den dubbla ansvarslinjen och kyrkoordningen fått en överstående ställning gentemot de vigda, vars intressen utgör administration, organisation, samt ekonomiska aspekter. Denna polemik har genom Hulten managements (2017; Stålhammar, 2017) rapporter gjort tydligt att det teologiska kollektivet känner en hopplöshet inför. Att sammanslagningen utgjort ett maktskifte som påverkat församlingarna intraorganisatoriskt. (ibid.) Vad de externa organisatoriska verkningarna har varit, har denna uppsats inte kunnat undersöka på grund av metodval. Strukturutredningen (2010) klargjorde dock att en organisatorisk aspekt till sammanslagningen var av rent arbetsmiljömässiga skäl, därför kan man se ur ett organisatoriskt perspektiv att sammanslagningen inte medfört någon förbättring. Den nuvarande tolkningen av *den dubbla ansvarslinjen* finns kvar och så även den hierarkiska diskrepansen mellan kyrkoherde och ordförande. Denna uppsats visar snarare att det är här grogrunden för organisatoriska problem inom Svenska kyrkan ligger.

Att begreppet pastoral omedvetet innefattar konkurrerande logiker medför bitvis till lustig inläsning av empirin. Det är tydligt att även aktörer från samma kollektiva identitet ibland talar om helt olika saker. Talande är när S:t Petri församling (2014b) inte vill lämna ifrån sig sin stiftelse eftersom de använder kapital från stiftelsen för att finansiera en diakonitjänst. Anledningen till varför kyrkorådet skall handha stiftelsen är för att centralt kunna underlätta för den pastorala verksamheten (S:t Petri Församling, 2014b; Strukturutredningen, 2010). Egentligen talar båda parter om samma sak, men den ena talar om likvida medel som pastoral verksamhet, den andra om organisationsstyrning som pastoral verksamhet. Samma sak händer med Tomasgården i Fosie församling, som trots att det bedrevs pastoral verksamhet i gården ändå avyttrades. (Fosie församling, 2014a; Fosie församling, 2014b; Malmö pastorat, 2014a; 2014b; 2016). Det är då inte konstigt att församlingarna känner att ansvarsrollerna är oklara samt att de upplever att de står långt från beslut och delaktighet, något som bland annat beskrivs av Limhamns församling (2016a).

För att förtydliga. Om vi tar en generisk församling i ett storpastorat vars uppgift är att bedriva pastoral verksamhet, i detta fallet gudstjänst varje vecka. Om detta är ekonomiskt svårt att fullfölja kan kyrkorådet besluta att avyttra kyrkan. Från församlingsherdens och församlingrådet sida kan detta ses som ett pastoralt övertramp. Däremot kan det på samma gång ses som en pastoral handling eftersom om man avyttrar kyrkan kan pengarna läggas på annan pastoral verksamhet. Dessutom, finns det ingen kyrka, kan församlingen inte bryta mot kyrkoordningens främsta paragraf, att inte fira gudstjänst.

Härmed förklarar jag mötet avslutat
- en neoinstitutionell studie över strukturförändringen i Malmö pastorat.

7 Slutsats

Ur ett neoinstitutionellt perspektiv har denna uppsats försökt besvara vilka institutionella logiker som har legat bakom problemdiskussionen inför sammanslagningar inom Svenska Kyrkan. Den har även gjort anspråk på att utreda huruvida sammanslagningen i Malmö pastorat underlättat organisationen på lokal nivå. På ytan belyser Svenska kyrkan pastorala, ekonomiska, organisatoriska samt administrativa problem vilka skall lösas genom strukturförändringen. Vid närmare studie tycks alla dessa aspekter rymmas inom begreppet pastoral där två logiker utkristalliserar sig, teologiska och politiska. Eftersom olika aktörer inom och utanför samma kollektiva identitet är omedvetna om vilken logik som styr i beslutsfattning medför detta förvirring där man inom en gemensam term, pastoral, kan agera utifrån vitt skilda perspektiv. Intraorganisatoriskt har den hierarkiska diskrepansen mellan de båda kollektiva identiteterna bildat en polemik sinsemellan, där det teologiska kollektivet känner sig stå långt ifrån beslutsfattandet och mått dåligt av detta. I och med att politiska logiker har införlivats i den pastorala verksamheten, går det ej längre att tala om kyrkoherden som högst ansvarig för denna verksamhet eftersom denne är underställd kyrkorådets ordförande. Studien har visat att strukturförändringen inom Malmö pastorat marginaliserat kyrkoherdens makt och beslutsfattande. Vi talar alltså om två aktörskluster, var av den ena har mer reell makt än den andre, samt att de högst tongivande aktörerna i den pastoralteologiska kollektiva identiteten har sett en maktförskjutning i och med pastoralpolitikernas övertag om logiken och makten.

Organisatoriskt och ekonomiskt är läget oförändrat sedan sammanslagningen och beträffande det administrativa har empirin inte visat på varken framgång eller motgång. Således har strukturförändringen i Malmö inte medfört lösning på några av de problem som sammanslagningen skulle råda bot på. Vad den dubbla ansvarslinjen beträffar, föreslår jag att Svenska kyrkan borde läsa Robert Michels *Oligarkins järnlag*. Ett mer solklart fall av oligarki än detta är svårt att hitta.

7.1 Förslag till vidare forskning

Studien gjorde en intressant iakttagelse i hur de olika kyrkorna i Borgerågemenskapen, inklusive Svenska Kyrkan, använde sig av effektivisering som term när de beskrev fördelarna med en sammanslagning. En term som hämtad ur tjänste- och tillverkningssektorn. Är detta en tillfällighet, har kyrkorna börjat se sina medlemmar som kunder, eller har isomorfiskt beteende vandrat över organisatoriska fält? Detta skulle kunna vara föremål för vidare forskning.

Källor

- Fosie församling. (2014a). *Protokoll för församlingsråd 140630*. Hämtad 2017-11-27 från <https://internwww.svenskakyrkan.se/Malmo>
- Fosie församling. (2014b). *Protokoll för församlingsråd 140928*. Hämtad 2017-11-27 från <https://internwww.svenskakyrkan.se/Malmo>
- Fosie församling. (2014c). *Protokoll för församlingsråd 140301*. Hämtad 2017-11-27 från <https://internwww.svenskakyrkan.se/Malmo>
- Fosie församling. (2015). *Protokoll för församlingsråd 150607*. Hämtad 2017-11-27 från <https://internwww.svenskakyrkan.se/Malmo>
- Fosie församling. (2017). *Protokoll för församlingsråd 170530*. Hämtad 2017-11-27 från <https://internwww.svenskakyrkan.se/Malmo>
- Frid, L. (2017, 3 april). *Anders Ekhem slutar som kyrkoherde i Malmö*. SVT. Hämtad 2017-11-27 från <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/skane/anders-ekhem-slutar-som-kyrkoherde-i-malmo>
- Hultén, L. (2017). *Utredning ledning & styrning*. Hultén Management Hämtad 2017-11-27 från <https://internwww.svenskakyrkan.se/Malmo>
- Hultén Management. (2017). *Sammanställning & handlingsplan psykosocial arbetsmiljö*. Hämtad 2017-11-27 från <https://internwww.svenskakyrkan.se/Malmo>
- Kyrkomötet. (2007a). *Motion till kyrkomötet - Utredning av Svenska kyrkans lokala nivå (2007:46)*. Hämtad 2017-11-27 från <https://www.svenskakyrkan.se/tcrot/km/2007/motioner/Motion%202007-049.shtml>
- Kyrkomötet. (2007b). *Organisationsutskottets betänkande – Strukturfrågor (2007:7)*. Hämtad 2017-11-27 från https://www.svenskakyrkan.se/tcrot/km/2007/betankanden/O2007_07_original.shtml
- Limhamns församling. (2016a). *Protokoll för kyrkoråd 160201*. Hämtad 2017-11-27 från <https://internwww.svenskakyrkan.se/Malmo>
- Limhamns församling. (2016b). *Protokoll för kyrkoråd 161010*. Hämtad 2017-11-27 från <https://internwww.svenskakyrkan.se/Malmo>
- Lunds Stiftsstyrelse. (2008a). *Stiftsstyrelsens sammanträdesprotokoll 080227*. Hämtad 2017-11-28 från <https://www.svenskakyrkan.se/lundsstift/protokollstiftsstyrelsen>

- Lunds Stiftsstyrelse. (2008b). *Stiftsstyrelsens sammanträdesprotokoll 080521*. Hämtad 2017-11-28 från <https://www.svenskakyrkan.se/lundsstift/protokollstiftsstyrelsen>
- Lunds Stiftsstyrelse. (2008c). *Stiftsstyrelsens sammanträdesprotokoll 080917*. Hämtad 2017-11-28 från <https://www.svenskakyrkan.se/lundsstift/protokollstiftsstyrelsen>
- Lunds Stiftsstyrelse. (2008d). *Stiftsstyrelsens sammanträdesprotokoll 081015*. Hämtad 2017-11-28 från <https://www.svenskakyrkan.se/lundsstift/protokollstiftsstyrelsen>
- Lunds Stiftsstyrelse. (2009a). *Stiftsstyrelsens sammanträdesprotokoll 090520*. Hämtad 2017-11-28 från <https://www.svenskakyrkan.se/lundsstift/protokollstiftsstyrelsen>
- Lunds Stiftsstyrelse. (2009b). *Stiftsstyrelsens sammanträdesprotokoll 090916*. Hämtad 2017-11-28 från <https://www.svenskakyrkan.se/lundsstift/protokollstiftsstyrelsen>
- Lunds Stiftsstyrelse. (2010). *Stiftsstyrelsens sammanträdesprotokoll 100224*. Hämtad 2017-11-28 från <https://www.svenskakyrkan.se/lundsstift/protokollstiftsstyrelsen>
- Lunds stiftsstyrelse. (2011). *Stiftsstyrelsens arbetsutskott - AU 30 nov 2011*. Hämtad 2017-11-28 från <https://www.svenskakyrkan.se/lundsstift/protokollstiftsstyrelsen>
- Lunds Stiftsstyrelse. (2012a). *Stiftsstyrelsens sammanträdesprotokoll 121017*. Hämtad 2017-11-28 från <https://www.svenskakyrkan.se/lundsstift/protokollstiftsstyrelsen>
- Lunds Stiftsstyrelse. (2012b). *Stiftsstyrelsens sammanträdesprotokoll 121114*. Hämtad 2017-11-28 från <https://www.svenskakyrkan.se/lundsstift/protokollstiftsstyrelsen>
- Lunds Stiftsstyrelse. (2012c). *Stiftsstyrelsens sammanträdesprotokoll 121219*. Hämtad 2017-11-28 från <https://www.svenskakyrkan.se/lundsstift/protokollstiftsstyrelsen>
- Malmös kyrkliga samfällighet. (2012). *Årsredovisning 2012 för Malmö kyrkliga samfällighet*. Hämtad 2017-11-27 från <https://internwww.svenskakyrkan.se/Malmo>
- Malmös kyrkliga samfällighet. (2013). *Årsredovisning 2013 för Malmö kyrkliga samfällighet*. Hämtad 2017-11-27 från <https://internwww.svenskakyrkan.se/Malmo>
- Malmö pastorat. (2014a). *Årsredovisning 2014 för Malmö Pastorat*. Hämtad 2017-11-27 från <https://internwww.svenskakyrkan.se/Malmo>
- Malmö pastorat. (2014b). *Protokoll för Kyrkorådets arbetsutskott 140818*. Hämtad 2017-11-27 från <https://internwww.svenskakyrkan.se/Malmo>

- Malmö pastorat. (2015a). *Protokoll för kyrkoråd 150202*. Hämtad 2017-11-27 från <https://internwww.svenskakyrkan.se/Malmo>
- Malmö pastorat. (2015b). *Protokoll för kyrkoråd 150518*. Hämtad 2017-11-27 från <https://internwww.svenskakyrkan.se/Malmo>
- Malmö pastorat. (2015c). *Protokoll för kyrkoråd 150622*. Hämtad 2017-11-27 från <https://internwww.svenskakyrkan.se/Malmo>
- Malmö pastorat. (2015d). *Protokoll för kyrkoråd 151019*. Hämtad 2017-11-27 från <https://internwww.svenskakyrkan.se/Malmo>
- Malmö pastorat. (2015e). *Protokoll för kyrkoråd 151214*. Hämtad 2017-11-27 från <https://internwww.svenskakyrkan.se/Malmo>
- Malmö pastorat. (2015f). *Årsredovisning 2015 för Malmö Pastorat*. Hämtad 2017-11-27 från <https://internwww.svenskakyrkan.se/Malmo>
- Malmö pastorat. (2016). *Protokoll för kyrkoråd 161003*. Hämtad 2017-11-27 från <https://internwww.svenskakyrkan.se/Malmo>
- Malmö pastorat. (2017). *Protokoll för kyrkoråd 170406*. Hämtad 2017-11-27 från <https://internwww.svenskakyrkan.se/Malmo>
- Singh, Y. (2009, 25 maj). *Kyrkans anställda ska få stöd via nätet*. Kyrkans tidning. Hämtad 2017-11-25 på <http://www.kyrkanstidning.se/nyhet/kyrkans-anstallda-ska-fa-stod-natet>
- S:t Johannes församling. (2014a). *Protokoll för församlingsråd 140624*. Hämtad 2017-11-27 från <https://internwww.svenskakyrkan.se/Malmo>
- S:t Johannes församling. (2014b). *Protokoll för församlingsråd 141021*. Hämtad 2017-11-27 från <https://internwww.svenskakyrkan.se/Malmo>
- S:t Johannes församling. (2015). *Protokoll för församlingsråd 150224*. Hämtad 2017-11-27 från <https://internwww.svenskakyrkan.se/Malmo>
- S:t Mikael's församling. (2016). *Protokoll för församlingsråd 160203*. Hämtad 2017-11-27 från <https://internwww.svenskakyrkan.se/Malmo>
- S:t Petri församling. (2014a). *Protokoll för församlingsråd 140317*. Hämtad 2017-11-27 från <https://internwww.svenskakyrkan.se/Malmo>

- S:t Petri församling. (2014b). *Protokoll för församlingsråd 140521*. Hämtad 2017-11-27 från <https://internwww.svenskakyrkan.se/Malmo>
- S:t Petri församling. (2015). *Protokoll för församlingsråd 151013*. Hämtad 2017-11-27 från <https://internwww.svenskakyrkan.se/Malmo>
- S:t Petri församling. (2017). *Protokoll för församlingsråd 170112*. Hämtad 2017-11-27 från <https://internwww.svenskakyrkan.se/Malmo>
- Strukturutredningen. (2010). *Strukturer för framtidens församling*. Hämtad 2017-11-25 på <https://www.svenskakyrkan.se/default.aspx?id=579734>
- Stålhammar, M. (2017). *Kyrkorådets ordförande kommenterar artikeln i tidningen Dagen*. Malmö pastorat. Hämtad 2017-11-27 från <https://internwww.svenskakyrkan.se/Malmo>
- Svenska kyrkan. (2009). *Framtidsseminarier och uppföljningssamtal om ny pastoralindelning i Lunds Stift – Slutrapport från projekt i lunds stift 2009*. Lund: Lunds stift
- Svenska kyrkan. (2010). *Kyrkoordning 2010: med angränsande lagstiftning för Svenska kyrkan*. Stockholm: Verbum.
- Svenska kyrkan. (2011). *Protokoll från Kyrkomötet 2011*. Hämtad 2017-11-25 från <https://www1.svenskakyrkan.se/kyrkomotet/protokoll-fran-kyrkomotet-2011>
- Svenska kyrkans utredningar. (2011). *Närhet och samverkan (2011:2)*. Hämtad 2017-11-25 från <https://www.svenskakyrkan.se/default.aspx?id=869403>
- Westerberg, O. (2017, 6 april). *Djupa konflikter bakom miljonutköpet av Malmös kyrkoherde*. Sydsvenskan. Hämtad 2017-11-26 från <https://www.sydsvenskan.se/2017-04-06/djupa-konflikter-bakom-miljonutkopet-av-malms-kyrkoherde>

Referenser

- Ahrne, G., & Svensson, P. (2015). *Handbok i kvalitativa metoder*. (2., [utök. och aktualiserade] uppl.) Stockholm: Liber.
- Alvehus, J., & Jensen, T. (2015). *Organisation*. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Balabeykina, O., & Martynov, V. (2015). *Lutheranism in Finland: past and present*. Baltic Region, Vol 7, Iss 4, Pp 113-121 (2015), (4), 113. doi:10.5922/2079-8555-2015-4-9
- BBC. (2000). *Church 'faces bleak future'*. Hämtad 2017-11-24, från http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/1040337.stm
- BBC. (2002). *Church 'merger talk' condemned*. Hämtad 2017-11-24, från http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/england/2026828.stm
- BBC. (2017a). *110 Anglican churches closed in Wales in 10 years*. Hämtad 2017-11-24 från <http://www.bbc.com/news/uk-wales-41175879>
- BBC. (2017b). *Dramatic drop in church attendance in Scotland*. Hämtad 2017-11-24 från <http://www.bbc.com/news/uk-scotland-39613631>
- Besharov, M., & Smith, W. (2014). *Multiple institutional logics in organizations: Explaining their varied nature and implications*. *Academy Of Management Review*, 39(3), 364-381. doi:10.5465/amr.2011.0431
- Bingham, J. (2015). *Church of England cannot carry on as it is unless decline 'urgently' reversed – Welby and Sentamu*. *The Telegraph*. Hämtad 2017-11-24 från <http://www.telegraph.co.uk/news/religion/11340590/Church-of-England-cannot-carry-on-as-it-is-unless-decline-urgently-reversed-Welby-and-Sentamu.html>
- Bouma, G. (2006). *Australian Soul*. Religion and Spirituality in the 21st Century. Cambridge: Cambridge University Press.
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (2., [rev.] uppl.) Malmö: Liber.
- Cartwright, S., & Schoenberg, R. (2006). *Thirty years of mergers and acquisitions research: Recent advances and future opportunities*. *British Journal of Management*, 17,1–5.
- Choi, S. (2011). *Competing logics in hospital mergers – the case of the Karolinska University Hospital*. Stockholm, Karolinska institutet.

- Christoffersen, L. (2010). *Religion in the 21st Century: Challenges and Transformations*. Farnham: Ashgate Publishing Group.
- Christoffersen, L., Modéer, K. Å., & Andersen, S. (2011). *Law and Religion in the 21st Century - Nordic Perspectives*. Tidsskrift For Rettsvitenskap, (01), 96.
- Church of England. (2017). *Canons of the church of England*. Hämtad 2017-11-24 från <https://www.churchofengland.org/more/policy-and-thinking/canons-church-england/canons-7th-edition>
- Dalen, M. (2015). *Intervju som metod*. (2., [utök.] uppl.) Malmö: Gleerups utbildning.
- DePamphilis, D. (2010). *Understanding mergers, acquisitions, and other corporate restructuring terminology: An integrated approach to process, tools, cases, and solutions*. Academic Press Advanced Finance Series. California: Elsevier Inc.
- DiMaggio, P., & Powell, W. W. (1982). *The iron cage revisited: conformity and diversity in organizational fields*. New Haven, Connecticut: Yale University, Institution for Social and Policy Studies.
- Douglas, S. (2009). *Religious Environmentalism in the West. II: Impediments to the Praxis of Christian Environmentalism in Australia*. Religion Compass, 3(4), 738. doi:10.1111/j.1749-8171.2009.00162.x
- Ekström, S. (2004). *Svenska kyrkan: historia, identitet, verksamhet och organisation*. (5., rev. uppl.) Stockholm: Verbum.
- Friedland, R., & Alford, R. (1991). *Bringing Society Back In: Symbols, Practices, and Institutional Contradictions*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Halvorsen, K. (1992). *Samhällsvetenskaplig metod*. Lund: Studentlitteratur.
- Hansson, P., & Bothén, K. (Red.). (2000). *Prästutbildningen möter framtiden: rapport från en konferens om utbildningen till präst samt prästens identitet och spiritualitet*. Uppsala: Svenska kyrkans forskningsråd.
- Harboe, T. (2013). *Grundläggande metod: den samhällsvetenskapliga uppsatsen*. (1. uppl.) Malmö: Gleerup.
- Jones, C., & Thornton, P. H. (Red.). (2005). *Transformation in cultural industries*. Amsterdam: Elsevier JAI.

- Kitching, J. (1967). *Why Do Mergers Miscarry?*. Harvard Business Review, 45, 84-101.
- Kulturdepartementet. (1997). *Utredningen om trossamfundens rättsliga reglering* (SOU 1997:41). Hämtad 2017-11-24 från <https://data.riksdagen.se/fil/E99AC9BD-886E-4E1F-9A45-B5525CBF3433>
- Kyrkomötet. (2016). *Organisationsutskottets betänkande – Strukturförändringsfrågor* (2016:3). Hämtad 2017-11-27 från <https://www.svenskakyrkan.se/1525646>
- Lamoreaux, N. (1985). *The great merger movement in American business, 1895-1904*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Linde, S. (2010). *Församlingen i granskningsområdet*. Lund: Lunds universitet, Socialhögskolan
- Meyer, J. W., & Rowan, B. (1977). *Institutionalized Organizations: Formal Structure as Myth and Ceremony*. American Journal of Sociology, 83(2), 340-363. doi: 195.178.227.17.
- Michael, L. (2007). *A Tale of Two Cities: Competing Logics and Practice Variation in the Professionalizing of Mutual Funds*. The Academy Of Management Journal, (2), 289.
- Musser, D. W., & Price, J. L. (Red.). (1992). *A New handbook of Christian theology*. Nashville: Abingdon Press.
- Nikku, N. (2012). *Om etisk problematik i studenternas uppsats- och examensarbete*. Lindköping: Lindköpings universitet.
- Ottenvang, L. (2009, 14 september). *I dag går norrmännen till kyrkoyal*. Dagen. Hämtad 2017-11-25 från <http://www.dagen.se/i-dag-gar-norrmannen-till-kyrkoval-1.163657>
- Parliament of England. (2011). *Mission and Pastoral Measure 2011*. London: The Stationery Office. Hämtad 25/11 2017 från http://www.legislation.gov.uk/ukcm/2011/3/pdfs/ukcm_20110003_en.pdf
- Patel, R., & Davidson, B. (2003). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning* (3., [uppdaterade] uppl.). Lund: Studentlitteratur.
- Pulley Radwan, T. J. (2007). *Keeping the faith: The rights of parishioners in church reorganizations*. Washington Law Review, 82(1), 75-120. Hämtad 2017-11-24 från <https://search-proquest-com.proxy.mau.se/docview/213104128?accountid=12249>
- Strandberg, C. (1974). *Präst och kyrkoråd: en kyrkorättslig skiss framlagd som avhandling för prästmötet i Strängnäs 1974*. Lund: Svenska kyrkan.

- Svenska kyrkan. (1999). Andra kyrkolagsutskottet (1999:1). Hämtad 2017-11-27 från https://www.svenskakyrkan.se/km_om_99/km/bet/kyrkoordning/2KL9901-original2_1.htm
- Svenska kyrkan. (2000). *Kyrkoordning 2000: med angränsande lagstiftning för Svenska kyrkan*. Stockholm: Verbum.
- Svenska kyrkan. (2017). *Kyrkoordning 2017: med angränsande lagstiftning för Svenska kyrkan*. Stockholm: Verbum.
- Svenska kyrkan. (2018). *Kyrkomötet beslutar om hela Svenska kyrkan*. Hämtad 2018-03-07 från <https://www.svenskakyrkan.se/kyrkomotet/vadarkyrkomotet>
- Svenska kyrkans centralstyrelse. (1999). *Skrivelse till kyrkomötet* (1999:3). Hämtad 2017-11-27 från https://www.svenskakyrkan.se/km_om_99/km/skriv/9903/cs9903.htm
- SVT. (2017). *Google köper Umeåbaserat företag*. Hämtad 2017-11-27 från <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/vasterbotten/google-koper-umeabaserat-foretag>
- The Dioceses Commission. (2010). *Review Report No. 2: Dioceses of Bradford, Ripon & Leeds, Sheffield and Wakefield*. Hämtad 2017-10-21 från https://www.churchofengland.org/sites/default/files/2017-11/Leeds%20Diocese%20Report%202010_0.pdf
- The Evangelical Lutheran Church of Finland. (2017). *Welcome to the Evangelical Lutheran Church of Finland*. Hämtad 2017-10-21 från <http://notes.evl.fi/EVLen.nsf>
- Thornton, P. H., & Ocasio, W. (2008). *Institutional Logics*. I Greenwood, R., Oliver, C., Sahlin, K., & Suddaby, R (Red.), *Handbook of Organizational Institutionalism*. California: Sage.
- Thurén, T. (2005). *Källkritik*. (2., [rev. och utök.] uppl.) Stockholm: Liber.
- Thörnblad, A. (2017). *Vi kommer se era sammanslagningar i Norge*. *Kyrkfack*, (2), 18–19. Hämtad 2017-11-23 från https://www.kyrka.se/getfile/Kyrkfack%20_nr%20_17_webben.pdf?id=1166
- Tjørhom, O. (1994). *The Porvoo Statement: A Possible Ecumenical Breakthrough?*. *The Ecumenical Review*, 46(1), 97-102. doi:10.1111/j.1758-6623.1994.tb02910.x
- Wärn, D. (2007). *Församlingarna styr den danska Kyrkan*. *Dagen*. Hämtad 2017-11-25 från <http://www.dagen.se/forsamlingarna-styr-den-danska-folkkyrkan-1.212414>
- Wästerfors, D. (2008). *Analytiska knep*. I Sjöberg, K., & Wästerfors, D (Red.), *Uppdrag forskning*. (s. 66 – 84). Solna: Liber.

Zangana, B. (2017, 22 juli). *Rapport avslöjade kyrkokris i Malmö – nu talar biskopen ut*. Expressen.
Hämtad 2018-01-02 från <https://www.expressen.se/kvallsposten/rapport-avslojade-kyrkokris-i-malmo-nu-talar-biskopen-ut/>